

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Možnosti uplatnění absolventů škol na českém trhu práce v rámci
podnikání

Possibilities of Graduates in the Czech Labour Market in Frame of
Business

Student: Bc. Karin Šostoková
Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiřina Krajčová

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci a přílohy č. 2 - 4 vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Bc. Karin Šostoková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Jiřině Krajčové a oponentce paní Ing. Pavlíně Mrakwiové, za hodnotné a cenné připomínky, odborné vedení, vstřícný přístup a veškerý čas, který mi věnovaly.

Zvláštní poděkování patří celé mé rodině za trpělivost a láskyplné zázemí, které mi poskytly.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Charakteristika podnikání fyzických osob v České republice	2
2.1	Podnikání.....	2
2.2	Podnikající osoby	3
2.2.1	Podnikatel.....	3
2.2.2	Tuzemské fyzické osoby	3
2.2.3	Zahraniční fyzické osoby	4
2.2.4	Odpovědný zástupce	5
2.3	Překážky provozování živnosti	5
2.4	Druhy živnosti	6
2.4.1	Živnosti ohlašovací	7
2.4.2	Živnosti koncesované.....	9
2.5	Živnostenské oprávnění.....	9
2.5.1	Charakteristika živnostenského oprávnění.....	10
2.5.1.1	Územní rozsah	10
2.5.1.2	Předmětový rozsah.....	10
2.5.1.3	Nepřenosnost.....	11
2.5.2	Vznik živnostenského oprávnění	12
2.5.2.1	Živnostenské oprávnění u koncesovaných živností	12
2.5.2.1.1	Žádost o koncesi	12
2.5.2.2	Vydání koncesní listiny.....	14
2.5.2.3	Živnostenské oprávnění u ohlašovací živnosti.....	15
2.5.2.3.1	Ohlášení	16
2.6	Podání odvolání proti rozhodnutí úřadu.....	18
2.6.1.1	Živnostenský list	18
2.7	Centrální registrační místo	18
2.8	Jednotný registrační formulář.....	19
2.9	Živnostenský úřad	21
3	Daňový a odvodový systém osob samostatně výdělečně činných	22
3.1	Daňový systém České republiky	22
3.1.1	Zdanění příjmů	22
3.2	Podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti	24
3.2.1	Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	24
3.2.2	Výdaje z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti	25
3.2.3	Daň osob samostatně výdělečně činných stanovená paušální částkou.....	29
3.2.4	Spolupracující osoby	30
3.2.5	Výpočet daňové povinnosti	31
3.2.6	Úprava základu daně	31
3.2.7	Sazba daně z příjmů fyzických osob	34
3.2.8	Slevy na dani	34
3.2.9	Způsob výběru daně	35
3.2.10	Odvodový systém OSVČ	37
3.2.10.1	Pojistné sociálního pojištění	37
3.2.10.1.1	Vyměřovací základ sociálního pojištění.....	39
3.2.10.1.2	Výpočet sociálního pojistného.....	40
3.2.10.1.3	Platby na sociální pojistné	40

4	Analýza daňového a odvodového systému osob samostatně výdělečně činných v České republice	42
4.1	Dávky	43
4.1.1	Peněžitá pomoc v mateřství.....	43
4.1.2	Rodičovský příspěvek	43
4.1.3	Nezaměstnanost.....	44
4.1.4	Podpora v nezaměstnanosti	45
4.1.5	Výzkumné šetření.....	46
4.1.6	Postup při založení živnosti.....	50
4.1.7	Analýza podnikajících fyzických osob	51
4.2	Zdravotní a sociální pojištění	55
4.2.1	Zdravotní a sociální pojištění OSVČ	56
4.3	Plánované změny v dani z příjmů OSVČ.....	57
4.4	Vlastní navrhované změny	58
5.	Závěr.....	59
	Seznam použité literatury a pramenů	60
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolila posouzení možností řešení životní situace, která nastává pro každého, kdo ukončí denní studium, ukončí tedy svoji přípravu na budoucí povolání a jeho nejbližším „životním“ úkolem bude zařazení do praxe. Na tuto životní situaci jsem se podívala z několika hledisek – z hlediska daňového a odvodového, z hlediska státní sociální podpory a z hlediska nejméně žádoucího a to z hlediska nezaměstnanosti. Nastíněním základních informací nutných pro rozhodování jsem směřovala vyřešení tohoto nelehkého životního úkolu založením vlastní živnosti. Proto je část práce zaměřená na informace a následně postup, který je nezbytné dodržet z hlediska živnostenského podnikání.

Ve druhé kapitole své diplomové práce se zabírám teoretickým pohledem na problematiku podnikání. Dále se zabývám otázkou, kdo může podnikat, za jakých podmínek a jaké jsou druhy živností. Pozastavuji se konkrétně nad tím, jakým způsobem je možno získat živnostenské oprávnění, případně koncesní listinu. V další části se věnuji jednotnému registračnímu formuláři, který podle mého názoru není v praxi dobře uplatnitelný.

Ve třetí kapitole se zaměřuji na oblast daňového a odvodového systému, který je v České republice aktuálně platně zaveden. Z pohledu daňového si určím, jaké jsou příjmy a výdaje z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti. Dále budu uvádět postup, jak se vypočítává daňová povinnost, rovněž jaké jsou způsoby výběru daní. V letošním roce je účinný daňový řád, který nahradil zákon o správě daní a poplatků. Ve své práci z této oblasti uvádím pokuty za opoždění daňového přiznání, které bude stát v tomto roce uplatňovat poprvé. V této části se také ještě zabývám sociálním pojištěním (důchodovým, nemocenským, zdravotním pojistným), kde si popisuji způsoby stanovení vyměřovacího základu a následně výpočet zdravotního a sociálního pojištění.

Ve čtvrté kapitole analyzuji daňový a odvodový systém osob samostatně výdělečně činných. Budu porovnávat různé formy evidencí a způsobů stanovení základu daně a snažit se najít pro poplatníka tu nejvýhodnější variantu.

Cílem mé práce je rozbor možností podnikání absolventů z pohledu právního, daňového a odvodového.

2 Charakteristika podnikání fyzických osob v České republice

2.1 Podnikání

Živnostenské podnikání je provozováno na základě živnostenského zákona. Podnikání je považováno za soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku na základě živnostenského oprávnění.

Soustavná činnost je činnost, která má předpoklady, že bude vykonávána dlouhodobě. **Samostatnost** osoby provozující živnost znamená, že tato osoba může sama podle své vlastní vůle a svobodné volby rozhodnout o době a místě výkonu své činnosti, o organizaci práce a sama si také musí zajistit finanční prostředky pro svou činnost, rozhoduje o jejich rozdělení. Provozování živnosti **vlastním jménem** znamená, že musí být podnikání vykonáváno osobně nebo prostřednictvím svých zaměstnanců. Osoba, která se rozhodne podnikat, nese na základě **vlastní odpovědnosti** veškeré následky své činnosti. Odpovědnost lze označit jako riziko spojené s živnostenským podnikáním. Osoba, která se rozhodne podnikat, ručí za závazky celým svým majetkem, tedy i majetkem ve společném jmění manželů. Podnikatelská činnost je jeden ze způsobů zajištění příjmů. Je tedy pochopitelné, že je kladen požadavek a předpoklad **dosažení zisku**.

Provozování podnikatelské činnosti je možno nejen na základě **živnostenského oprávnění**, jehož dokladem je živnostenský list, koncesní listina nebo osvědčení, které může tyto listiny nahradit, ale také podle zvláštních **předpisů**.

Mezi osoby, které podnikají na základě zvláštních předpisů patří a jejich činnost se řídí zvláštním zákonem např.:

- daňoví poradci - zákon č. 523/1992 Sb., o daňovém poradenství a Komoře daňových poradců,
- soudní exekutoři - zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti,
- advokáti - zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii,
- správci konkursní podstaty - zákon č. 328/1991 Sb., zákon o konkursu a vyrovnání,
- znalci a tlumočníci - zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnicích.

Začlenění do kategorie uvedených osob se vždy váže na konkrétní předpis.

2.2 Podnikající osoby

2.2.1 Podnikatel

Osoba, která se rozhodne podnikat, je označována za podnikatele. Podnikatelem může být osoba, která:

- je zapsána v obchodním rejstříku,
- podniká na základě živnostenského oprávnění,
- podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění, tedy podle zvláštních předpisů (viz dříve),
- provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu.

Živnost může provozovat fyzická nebo právnická osoba při splnění zákonem stanovených podmínek. U obou těchto osob se pak dále odlišují tuzemské a zahraniční osoby. Fyzická osoba provozuje živnost sama, případně prostřednictvím svých zaměstnanců, spolupracujících osob nebo prostřednictvím odpovědného zástupce.

2.2.2 Tuzemské fyzické osoby

Jedná se o osoby, které mají na našem území bydliště, jímž se rozumí trvalý pobyt v České republice. Podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel, se místem trvalého pobytu rozumí adresa pobytu občana v České republice, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Přitom každý občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu a toto je zapsáno v jeho osobním dokladu - v občanském průkazu.

Aby živnost mohla být provozována, musí být splněny všeobecné podmínky pro provozování živnosti. Tyto podmínky musí splňovat nejen ohlašovatel nebo žadatel, ale i ten, kdo provozuje živnost prostřednictvím odpovědného zástupce. Všeobecné podmínky pro podnikání jsou stejné jak pro živnosti ohlašovací, tak i pro živnosti koncesované.

Všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami jsou:

- a) dosažení věku 18 let,
- b) způsobilost k právním úkonům,
- c) bezúhonnost,
- d) bezdlužnost.

Podmínka dosažení 18 let musí být splněna ke dni ohlášení živnosti nebo ke dni podání žádosti o vydání rozhodnutí o udělení koncese.

Způsobilost k právním úkonům - myslí se tím plná způsobilost, jedná se o způsobilost k vlastním právním úkonům a právní povinnosti. Omezit nebo zbavit fyzickou osobou způsobilosti k právním úkonům lze pouze, pokud je duševně nemocná a pro takovou poruchu, která není pouze přechodná.

Požadavek bezúhonnosti má zajistit, aby měli podnikatelé takové morální a občanské kvality, které zajistí důvěru jejich obchodních partnerů a zákazníků v solidnost těchto obchodněprávních vztahů.

Osoba, která chce začít podnikat, nesmí mít nedoplatky u finančních a celních úřadů (tzn. nedoplatky na daních a poplatcích spravovaných těmito úřady, tj. včetně například dopravních a jiných pokut), nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení nebo na pojistném na veřejném zdravotním pojištění.

Vedle těchto obecných podmínek jsou stanoveny zvláštní podmínky provozování živnosti, kterou je odborná nebo jiná způsobilost.

2.2.3 Zahraniční fyzické osoby

Zahraniční fyzické osoby, které jsou občanem některého ze států EU, nemusí předkládat živnostenskému úřadu povolení o místě pobytu dle zákona o pobytu cizinců na území České republiky. Jiné podmínky platí pro občany s bydlištěm mimo území EU, tedy vč. České republiky. Jednou z podmínek je určitý čas nepřetržitého pobytu na našem území.

Zahraniční fyzická osoba (mimo EU), která hodlá na území ČR provozovat živnost a která má mít pro pobyt na území České republiky povolení, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Povinnost doložit doklad nemá zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území ČR provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého podniku.

Fyzické osoby, ať už příslušníci států EU nebo třetích zemí mají stejné všeobecné podmínky jako tuzemské fyzické osoby:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost.

Bezúhonnost lze prokázat nejen výpisem z rejstříku trestů vydaných na území ČR, ale také obdobnými doklady vydanými státem, jehož je fyzická osoba občanem nebo státy, ve kterých se dlouhodobě (více než 3 měsíce) nepřetržitě zdržovala v posledních 3 letech. Chce-li být zahraniční osoba odpovědným zástupcem, nemusí mít bydliště v ČR.

Stejně jako tuzemská fyzická osoba musí i zahraniční osoba splňovat podmínky odborné a jiné způsobilosti dle specifík jednotlivých živností.

2.2.4 Odpovědný zástupce

Jako odpovědný zástupce může vystupovat pouze fyzická osoba, kterou podnikatel jako odpovědného zástupce ustanovil na základě smluvního vztahu. Tato osoba odpovídá za řádný chod živnosti a za dodržování živnostenských předpisů. Odpovědným zástupcem může být fyzická osoba, která splňuje jak všeobecné podmínky pro provozování živnosti, tak i zvláštní podmínky podnikání a odpovídá podnikateli za řádně technický provoz živnosti.

Osoba, která si ustanovila odpovědného zástupce, není zproštěna povinnosti při své činnosti dodržovat živnostenský zákon a jiných předpisů spojených s podnikáním.

Odpovědný zástupce je stanoven v případě, kdy živnostník, konkrétně fyzická osoba, nesplňuje zvláštní podmínky provozování živnosti. Výjimka je stanovena při ohlašovací živnosti provozované průmyslovým způsobem.

Osoba, která vykonává funkci odpovědného zástupce, může tuto činnost provozovat současně jen u dvou podnikatelů.

2.3 Překážky provozování živnosti

Tyto překážky lze také označit za negativní vymezení podmínek, které musí podnikatel splňovat, aby mohl provozovat svou živnost.

Mezi tyto překážky patří jednak neexistence vedeného konkurzního řízení vůči této osobě a jednak neexistence zákazu činnosti v oboru zamýšleného nebo podobného podnikání uděleného soudem.

Konkurz

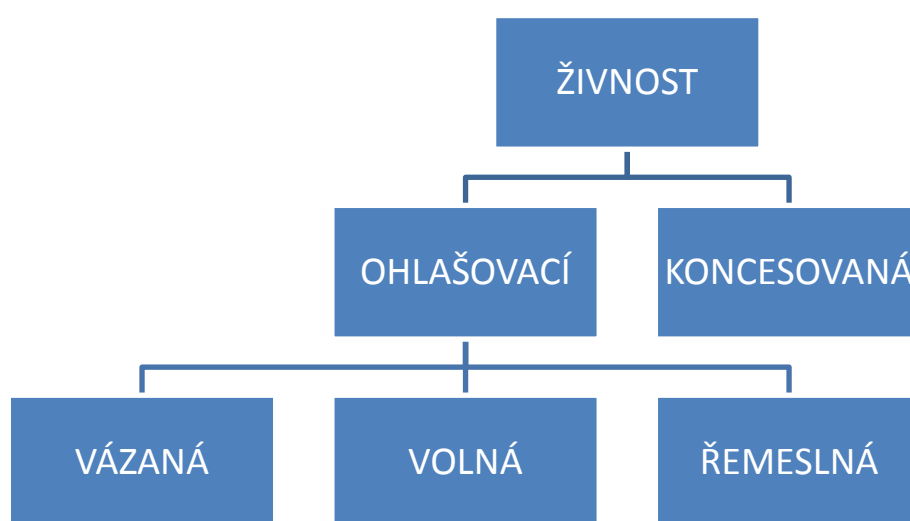
Fyzická osoba může podnikat, pokud nebyl na její majetek vyhlášen konkurz a soud nerozhodl o ukončení činnosti. U fyzické osoby může soud uvalit konkurz jak z důvodů insolvence - platební neschopnosti, tak z důvodu předlužení. K předlužení dochází, když pasiva převyšují aktiva podnikatele. Provoz živnosti může ukončit pouze soud,

a to po vyjádření věřitelského výboru. Taková překážka pak trvá po dobu tří let od právní moci usnesení konkurzního soudu o zrušení konkurzního řízení.

Zákaz činnosti

Druhá z překážek je opět spojena s věrohodností a způsobilostí fyzické osoby řádně provozovat svou živnost. Tato překážka trvá po celou dobu trvání zákazu činnosti. Provozování činnosti může zakázat soud podle trestního zákona nebo správní orgán podle zákona o přestupcích.

2.4 Druhy živnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Rozlišujeme dva druhy živností a to jsou živnosti ohlašovací a koncesované. Živnosti ohlašovací rozdělujeme dále na vázané, volné, řemeslné. Živnosti ohlašovací na rozdíl od koncesovaných nevyžadují náročnou a přísnou regulaci ze strany státní moci, ani žádné umělé omezení v počtu podnikatelů, kteří mohou tuto živnost provozovat. Podstatné u tohoto typu živnosti je, že pro vznik živnostenského oprávnění je nutná pouze vůle podnikatele. Dojde-li k ohlášení živnosti podnikatelem a jsou-li splněny všechny podmínky pro ohlášení, musí bezpodmínečně živnostenský úřad vydat příslušnému podnikateli živnostenské oprávnění. Živnost ohlašovací může být provozována již od doby ohlášení. Koncesovaná živnost začíná podnikání dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Kritérium pro rozlišování živnosti ohlašovacích volných, řemeslných nebo vázaných je požadavek odborné způsobilosti. U živnosti volné není požadována žádná zvláštní podmínka odborné způsobilosti. Pro provozování živnosti vázané je ale naopak nutné prokázat

požadovanou odbornou způsobilost, která spočívá v dosažení požadovaného vzdělání, v některých případech i v délce praxe. U živnosti řemeslné se prokazuje požadovanou odbornou způsobilost buď výučním listem, maturitním vysvědčením, vysokoškolským diplomem nebo dokladem o uznání odborné kvalifikace.

2.4.1 Živnosti ohlašovací

Živnosti ohlašovací volné

K podnikání v této živnosti musí být splněny pouze základní všeobecné podmínky. Nesmí se zapomenout, že v případě provozovny musí provozovatel živnosti splnit ještě jiné podmínky na základě správních předpisů, a to např. předpisy o požární bezpečnosti, hygienické předpisy nebo předpisy o bezpečnosti práce.

Příkladem živnosti volné jsou: nákup a prodej zboží, chov zvířat a jejich výcvik, pěstitelské pálení, výroba a opravy obuvi, brašnářského a sedlářského zboží, výroba a zpracování skla, stavba a výroba plavidel, aj.

Živnosti ohlašovací řemeslné

Jestliže tuto živnost provozuje fyzická osoba, musí splňovat podmínky odborné způsobilosti buď ona sama nebo jí ustanovený odpovědný zástupce. Zvláštní podmínky musí prokázat živnostenskému úřadu. Absolvování učiliště nebo dosažení středoškolského vzdělání s maturitou nebo vysokoškolského vzdělání je téměř na stejné úrovni, jsou odlišeny pouze délkou požadované praxe v daném oboru živnosti.

Osoba, která se rozhodla podnikat a má vzdělání přímo v oboru, jež se týká provozování činnosti, musí splňovat tyto podmínky:

- je-li živnostník nebo odpovědný zástupce vyučen v tříletém učebním oboru, musí mít tříletou praxi,
- v případě, že ukončil studium studijního oboru střední odborné školy, jehož délka je kratší než 4 roky, a toto studium nebylo ukončeno maturitou, musí mít také tříletou praxi,
- studoval-li maturitní obor střední odborné školy nebo středního odborného učiliště či gymnázia, kdy byly předměty odborné přípravy, musí mít dvouletou praxi v oboru,
- studoval-li bakalářský nebo magisterský studijní program uskutečňovaný vysokou školou v příslušné oblasti studijních oborů, stačí mu pouze jednoletá praxe v oboru.

Existují i situace, kdy má podnikatel odborné vzdělání v příbuzném oboru:

- v případě vyučení je nutná čtyřletá praxe,
- v případě ukončení střední odborné školy bez maturity také čtyřletá praxe,
- u maturitního oboru je nutná místo dvouleté praxe tříletá,
- u vysokoškolského vzdělání se situace nemění a je dostačující praxe jednoletá.

Odbornou způsobilost může fyzická osoba také prokázat kvalifikační zkouškou před komisí složenou ze zástupců jak živnostenského úřadu, tak střední odborné školy nebo středního odborného učiliště, na němž se obor, který má být obsahem živnosti, vyučuje. U kvalifikační zkoušky se musí navíc podnikatel prokázat nejméně čtyřletou praxí v oboru. Řemeslnou živnost může provozovat i ten, kdo nemá žádné odborné vzdělání, ale má šestiletou praxi v oboru. Praxe také může být vykonána v příbuzném oboru.

Mezi tyto živnosti patří např. cukrářství, pekařství, zednictví, kovářství, hodinářství, kominictví, izolatérství, aj.

Živnosti ohlašovací vázané

Rozhodne-li se podnikatel podnikat v živnosti vázané, musí splňovat předpoklady jako zvláštní podmínky pro provozování živnosti řemeslných. U této živnosti obdobně platí to, co bylo řečeno u živnosti řemeslné. Způsobilost živnosti vázaných je jiná než u živnosti řemeslných, a to v tom ohledu, že je jednoznačně odkázána na specifické právní předpisy, které jsou uvedeny v živnostenském zákoně.

U živnosti vázané je stanovena možnost náhrady pouze u vyučení v oboru nebo u středoškolského vzdělání, které je zakončené maturitou. Toto formální vzdělání lze nahradit dokladem o rekvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost, vydaným zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů nebo zařízením akreditovaným ministerstvem školství nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, a dokladem o vykonání jednorroční praxe v oboru. Zároveň je požadován doklad o vykonané čtyřleté praxi v oboru, ale nikoli však v příbuzném oboru. Další možnosti náhrady již neexistují a to proto, že stát se rozhodl svěřit tyto odborně kvalifikované živnosti, které jsou náročnější než živnosti řemeslné a může dojít při jejich provozování k daleko většímu ohrožení majetku, zdraví a v řadě případů také života, pouze do rukou odborníků s příslušnou praxí.

Prokazování způsobilosti v tomto vázaném podnikání je jednodušší v tom smyslu, že jsou přesně stanoveny požadované doklady. Mohou to být například různá osvědčení, oprávnění či registrace, vydané podle zvláštních právních předpisů.

Problém nastává v případě cizích státních příslušníků, kteří odbornou způsobilost nebo kvalifikaci nezískali v ČR. Tento problém mohou řešit přímo buď zákony, na jejichž základě jsou různá oprávnění vydávána nebo lze postupovat v souladu s dvoustrannými mezinárodními smlouvami.

Mezi živnosti vázané spadají např. oční optika, projektová činnost ve výstavbě, činnost účetních poradců, provozování autoškoly, psychologické poradenství a diagnostika.

2.4.2 Živnosti koncesované

Základ pro podnikání v koncesované živnosti je splnění náročnějších zvláštních podmínek pro provozování živnosti než při ohlášení.

Ke vzniku živnostenského oprávnění je nutné nejen úsilí žadatele o koncesi, ale i vůle státní moci, tedy živnostenského úřadu. Podnikatel, který se rozhodne podnikat v této oblasti, musí požádat o vydání koncese správní orgán, který o udělení koncese na základě správního rozhodnutí po správním uvážení rozhodne.

Koncesovanou živnost lze provozovat až od právní moci rozhodnutí o udělení koncese živnostenského orgánu. Prokazování živnosti koncesované je stejné jako u živnosti vázané. Shodně je také koncipována náhrada odborné způsobilosti u vyučení v oboru nebo u středoškolského vzdělání s maturitou, které je možno nahradit dokladem o rekvalifikaci a dokladem o vykonání čtyřleté praxe v oboru.

Příslušný živnostenský úřad může na základě svého rozhodnutí uložit nebo také změnit živnostenské podmínky k provozování koncesované živnosti.

K živnosti koncesované patří např.: vnitrozemská vodní doprava, provádění pyrotechnického průzkumu, provozování cestovní kanceláře, služby soukromých detektivů, provozování střelnic a výuka a výcvik ve střelbě se zbraní, provozování krematoria.

2.5 Živnostenské oprávnění

Vznikem živnostenského oprávnění je realizován vztah mezi podnikatelem a určitým živnostenským úřadem. Oprávnění provozovat živnost je subjektivním veřejným právem a musí v časovém horizontu vzniknout, případně se změnit a v neposlední řadě i zaniknout. Subjektivnost tohoto práva je dána tím, že provozující živnostník se může chovat určitým způsobem k živnostenskému úřadu. Veřejnost tohoto práva je odvozena od živnostenského práva, jež je součástí správního práva, tedy práva veřejného.

2.5.1 Charakteristika živnostenského oprávnění

Živnostenské oprávnění vydané živnostenským úřadem má jednotlivé rysy a to územní rozsah, předmětový rozsah, nepřenosnost.

2.5.1.1 Územní rozsah

Živnostenské oprávnění je možno vykonávat na celém území České republiky. S výkonem živnostenského oprávnění souvisí provozování živnosti a provozovny.

Provozovna

Provozovny jsou ústřední, hlavní prostory, ve kterých je živnost provozována, kde dochází ke kontaktu s klientem (zákazníkem, odběratelem), kde je administrativní zázemí celého výkonu, kde je rozdělena práce, přijímány zakázky, uchováváno účetnictví, uzavírány smlouvy. Za provozovnu můžeme také považovat stánek, pojízdnou prodejnu nebo zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb.

Nejčastější podoby provozoven:

1. sídlo výrobního podniku,
2. kancelář, dílna - u poskytování služeb,
3. prodejna - u obchodní činnosti.

Provozovna nemusí být u fyzických osob totožná s místem podnikání, i když tato situace v praxi často nastává. Provozovny, kterých může mít podnikatel více, se zapisují do živnostenského rejstříku. Jak je zřejmé, osoba, která se rozhodla podnikat, musí mít k provozovně vlastnické nebo užívací právo.

2.5.1.2 Předmětový rozsah

Každý podnikatel může provozovat více živností najednou, musí ale mít ke každé živnosti živnostenské oprávnění. Důležité je přesně stanovit rozsah živnostenského oprávnění, jelikož může dojít při překročení předmětového rozsahu k nedovolenému podnikání, ať už podle živnostenského nebo trestního zákona.

Maloobchod a velkoobchod

Rozsah živnostenského oprávnění je vymezen na maloobchod a velkoobchod. Maloobchod představuje nákup a prodej zboží za účelem prodeje přímému spotřebiteli. V případě velkoobchodu se jedná o nákup a prodej zboží za úmyslem jeho prodeje k další podnikatelské činnosti.

Výrobní činnost

Každý živnostník má právo vyrábět, prodávat nebo také opravovat, musí být však zachována povaha činnosti. Výrobní živnosti jsou jak živnosti ohlašovací volné, řemeslné i vázané, tak i živnosti koncesované. Podnikatel proto musí mít vždy příslušné živnostenské oprávnění.

2.5.1.3 Nepřenosnost

Živnostenské oprávnění je nepřenositelné, tj. nemůže být přeneseno na jinou osobu. Nelze jej pronajmout, samostatně prodat, ani prodat jako know-how podniku smlouvou o prodeji podniku.

Existují ale výjimky, kdy může být živnostenské oprávnění přeneseno na jiné oprávněné osoby. V situaci, že fyzická osoba zemřela, může v činnosti, kterou provozovala, až do skončení řízení o projednání dědictví pokračovat dle živnostenského zákona:

- správce dědictví,
- dědicové dle zákoníku občanského,
- dědicové ze závěti,
- manžel nebo registrovaný partner, je-li spoluvlastníkem majetku používaného k provozování živnosti, v případě, že nedědí dědicové.

Osoby, které se rozhodnou v podnikání po zemřelém pokračovat, musí své rozhodnutí ohlásit živnostenskému úřadu a to do doby 3 měsíců od úmrtí původního živnostníka.

V případě, kdy správce dědictví nesplňuje podmínky pro podnikání, musí stanovit neprodleně odpovědného zástupce.

Po ukončení řízení o dědictví mohou pokračovat v živnosti oprávněné osoby, které nabyly majetkového práva k živnosti. Tuto skutečnost musí oznámit do jednoho měsíce od skončení dědického řízení posledně příslušnému živnostenskému úřadu podle zůstavitele.

Živnostenský úřad provede zápis těchto osob do živnostenského rejstříku a vydá pro ně výpis. Takto vydané oprávnění má platnost na dobu 6 měsíců od skončení řízení o dědictví, tuto skutečnost uvede též ve výpisu, posléze získá živnostenské oprávnění na své jméno.

2.5.2 Vznik živnostenského oprávnění

2.5.2.1 Živnostenské oprávnění u koncesovaných živností

Oprávnění u koncesovaných živností je odvislé od nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncesí, která se uděluje na základě žádosti podnikatele o udělení koncesí. Okamžik vzniku živnostenského oprávnění u koncesovaných živností je den nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncesí. Podmínky pro provozování koncesované živnosti jsou shodné pro tuzemské i zahraniční osoby s výjimkou zahraničních osob s omezenou dobou povoleného pobytu na území ČR. V tomto případě platnost koncesí sleduje platnost povolení k pobytu.

Proti rozhodnutí, kterým byla udělena koncesie, je povoleno odvolání. Podnikatel má dvě možnosti, buď se vzdá svého práva na odvolání a rozhodnutí nabude právní moci dnem doručení nebo se nevzdá a rozhodnutí nabude právní moci 15. dnem od doručení, kdy marně uplyne odvolací lhůta.

2.5.2.1.1 Žádost o koncesii

Žádost o koncesii podává živnostník, který se rozhodl podnikat, k místně a věcně příslušnému živnostenskému úřadu.

Tato žádost je jednostranný právní úkon budoucího podnikatele. Podání žádosti o koncesii k vzniku živnostenského oprávnění nestačí. Je třeba, aby živnostenský úřad vydal rozhodnutí o tom, že se podnikateli koncesie uděluje. Takového rozhodnutí nevydává z vlastní iniciativy, ale musí jej vydat na základě podané žádosti, která je bez vad a musí k ní být přiloženy všechny doklady, které jsou pro danou koncesovanou živnost nepostradatelné.

Žádost, na základě které chce podnikatel provozovat koncesovanou živnost, může podat buď on sám nebo prostřednictvím jiné osoby, která k tomu má příslušné smluvní nebo zákonné pověření.

Náležitosti koncesované žádosti

Náležitosti, které musí splňovat žádost o koncesii:

- jméno a příjmení, popřípadě obchodní firmu,
- státní občanství,
- bydliště (název obce, její části, název ulice, číslo popisné a poštovní směrovací číslo),
- rodné číslo,
- datum narození, místo narození a rodné příjmení,

- údaje o odpovědném zástupci
- u zahraniční osoby bydliště mimo území ČR, povolený pobyt v ČR, umístění organizační složky podniku (název obce, ulice, číslo popisné a poštovní směrovací číslo),
- údaje o vedoucím organizační složky (jedná-li se o osobu s bydlištěm mimo území ČR, tak uveďte toto bydliště a dále též uveďte místo jejího povoleného pobytu v ČR
- místo podnikání (název obce, ulice, číslo popisné, poštovní směrovací číslo),
- předmět podnikání, musí být vymezen dostatečně určitě a jednoznačně, aby nebylo možné jej zaměnit s jinou činností
- identifikační číslo, bylo-li přiděleno soudem, ministerstvem, živnostenským úřadem nebo Českým statistickým úřadem
- provozovna, ve které bude provozování živnosti zahájeno bezprostředně po vzniku živnostenského oprávnění, kromě mobilních provozoven a automatů,
- údaj o tom, že hodlá živnost provozovat průmyslovým způsobem.

Podnikatel má možnost podat ohlášení na jednotném registračním formuláři.

Přílohy k žádosti

Přílohy k žádosti o koncesi musí doložit jak tuzemské fyzické osoby, tak fyzické osoby s bydlištěm mimo území ČR. Pro každou z těchto skupin osob jsou přílohy odlišné. Doklady o zvláštní způsobilosti budou vyžádány vždy, a to dle jednotlivých činností a jsou specifikovány v samostatné příloze živnostenského zákona. Doklady prokazující odbornou způsobilost musí doložit jak fyzické osoby samotné, tak odpovědný zástupce.

Česká fyzická osoba musí předložit:

- doklad o odborné způsobilosti,
- doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor místa podnikání,
- výpis z rejstříku trestů,
- doklady o skutečnostech prokazujících provozování živnosti průmyslovým způsobem,
- doklad o zaplacení správního poplatku,
- doklad o tom, že podnikatel nemá daňové nedoplatky a nedoplatky na platbách pojistného na sociálním zabezpečení (důchodové a zdravotní pojištění)

Zahraniční fyzická osoba musí dodat:

- prohlášení o bezúhonnosti,
- doklad o uznání odborné kvalifikace,
- doklady o pobytu,
- doklad o odborné způsobilosti,
- doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor místa podnikání nebo k prostorám, v nichž je umístěna organizační složka podniku zahraniční osoby,
- výpis z rejstříku trestů,
- doklady o skutečnostech prokazujících provozování živnosti průmyslovým způsobem,
- doklad o zaplacení správního poplatku,
- doklad o tom, že podnikatel nemá daňové nedoplatky a nedoplatky na platbách pojistného na sociálním zabezpečení (důchodové a zdravotní pojištění).

2.5.2.2 Vydání koncesní listiny

Vydání koncesní listiny, na rozdíl od ohlašovacích živností, musí předcházet řízení, ve kterém bude o koncesi rozhodnuto. Toto rozhodovací řízení o udělení koncese je řízením správním a plně se na něj vztahuje správní řád s modifikací živnostenského zákona.

Koncesní listinu živnostenský úřad uděluje na dobu neurčitou, jen v případě žádosti podnikatele může být udělena na dobu určitou nebo v případě, že se jedná o zahraniční osobu, je koncese udělena na dobu povoleného pobytu. Spolu s žádostí o vydání koncesní listiny je nutné předložit živnostenskému úřadu návrh na schválení odpovědného zástupce, pokud fyzická osoba nesplňuje zvláštní podmínky provozování živností.

O udělení koncese nerozhoduje pouze živnostenský úřad, ale i další orgány státní správy, které se vyjadřují k žádosti, např. Státní rostlinolékařská správa, Státní veterinární správa, Státní energetická inspekce aj.

Při rozhodování o žádosti mohou nastat tři případy:

- žádost o koncesi je bez vad,
- žádost má vady, které je možno odstranit,
- žádosti nelze vyhovět.

Žádost o koncesi bez vad

Živnostenský úřad žádosti budoucího živnostníka vyhová a vydá koncesní listinu, je-li bez vad a žadatel splňuje všeobecné a zvláštní podmínky, nejsou u něj žádné překážky

provozování živnosti a dotčený orgán státní správy vydal kladné rozhodnutí k udělení koncese.

Je stanovena 60-denní lhůta pro rozhodnutí o žádosti o koncesi. Tato lhůta začíná běžet následující den po dni doručení žádosti o koncesi živnostenskému úřadu. V této lhůtě je také zahrnuta lhůta pro odstranění vad, a dále lhůta, v níž dožádaný orgán poskytuje své stanovisko a nakonec také doba, ve které státní správa poskytuje doklady, které nebyly přiloženy k žádosti a živnostenský úřad má povinnost si je opatřit sám.

Tato problematika se řídí podle živnostenského zákona přílohy č. 3, v níž může být stanovena jiná lhůta.

Vyhovění žádosti má formu správního rozhodnutí, kterým se uděluje koncese. Toto rozhodnutí nabude právní moci po 15 dnech od doručení žadateli. Vzdá-li se žadatel možnosti odvolat se, nabude právní moci doručením.

Žádost má vady

Neobsahuje-li žádost doklady o daňové bezdlužnosti a potvrzení o tom, že žadatel nemá žádný dluh na platbách na sociálním zabezpečení a stání politiku zaměstnanosti nebo není doložen výpis z rejstříku trestů, tyto případy nejsou žádnou vadou. Živnostenský úřad si v těchto případech vyžádá potřebné doklady od příslušných státních orgánů sám.

Rozhodnutí ohledně žádosti musí být vydáno ve lhůtě do 60 dnů od podání žádosti o koncesi. Při zjištěných vadách musí živnostenský úřad vyzvat žadatele o odstranění těchto vad a to do 30 dnů od následujícího dne po dni doručení žádosti od žadatele. Osobě, která se rozhodla podnikat, musí živnostenský úřad být nápomocen s odstraněním vad. Tento úřad také musí stanovit rozhodnou lhůtu pro odstranění vad. Jedná se o lhůtu, která nesmí být kratší 15 dnů. Je zde možnost požádat o prodloužení této lhůty.

Pokud žadatel vady odstraní, postupuje se v řízení jako by se jednalo o bezvadné podání.

Neodstraní-li žadatel vady ve stanovené nebo prodloužené lhůtě, kterou mu přidělil živnostenský úřad, živnostenský list není vydán a dochází k zastavení řízení živnostenským úřadem.

2.5.2.3 Živnostenské oprávnění u ohlašovací živnosti

Vznik živnostenského oprávnění u fyzické osoby je:

- dnem ohlášení,
- pozdějším dnem uvedeným v ohlášení.

V případě ohlašovací živnosti vzniká oprávnění k provozování živnosti dnem ohlášení. Nelze ohlásit živnost s tím ohledem, že oprávnění provozovat tuto živnost vzniklo v minulosti. U živností ohlašovacích (vázaných, volných i řemeslných) vydává živnostenský úřad živnostenský list.

Jsou stanoveny pouze dvě výjimky, kdy oprávnění ohlášením nevznikne. Každé ohlášení živnosti musí mít splněny určité náležitosti. V případě, že tyto náležitosti nemá, vyzve živnostenský úřad ohlašovatele, aby v určité lhůtě závady odstranil. Nedojde-li k jejich odstranění ve stanovené lhůtě, může úřad dojít k závěru, že oprávnění ohlášením nevzniklo. Druhou výjimkou je situace, kdy se jedná o nesplnění všeobecných nebo zvláštních podmínek pro provozování živnosti. Je opět zahájeno řízení, na jehož konci může úřad vydat rozhodnutí, že oprávnění ohlášením nevznikne nebo že ohlašovatel nesplňuje podmínky pro provozování živnosti.

2.5.2.3.1 Ohlášení

Osoby, které se rozhodly podnikat na základě živnostenského oprávnění, musí ohlásit svůj úmysl u věcně a místně příslušného živnostenského úřadu.

Ohlášení u fyzických osob je jednostranným právním úkonem podnikatele, který se rozhodl provozovat ohlašovací živnost. Ohlášení může provést jak fyzická osoba, tak i jiná fyzická osoba, která má na základě smlouvy k tomu oprávnění.

Bezvadné ohlášení

V případě, že ohlášení obsahuje všechny náležitosti, splňuje všeobecné podmínky podnikání a nejsou zde překážky provozování živnosti, musí místně a věcně příslušný úřad vydat živnostenský list do 15 dnů ode dne doručení ohlášení.

Vadné ohlášení

Může nastat situace, že ohlášení živnosti má vady. Pokud se bude jednat o vady odstranitelné, vyzve živnostenský úřad podnikatele, aby vzniklé vady odstranil v přiměřené lhůtě. Mezi tyto vady patří například neúplné ohlášení, nedoložení všech potřebných skutečností atd.

Živnostenský úřad by měl poučit osobu, která se rozhodla podnikat, jak má příslušné vady odstranit, popř. v čem konkrétně vady spočívají. Lhůta pro odstranění vad nesmí být kratší 15 dnů, může být živnostenským úřadem prodloužena. Ve lhůtě odstranění vad neběží lhůta pro vydání živnostenského listu.

Jestliže ohlašovatel odstraní vady nebo podání doplní, živnostenské oprávnění vzniká dnem doručení ohlášení. Po opravě začíná znovu běžet lhůta pro vydání živnostenského listu.

Živnostenské oprávnění ohlášením nevzniklo

Živnostenský úřad se rozhodne nevydat živnostenský list a na základě toho vydá rozhodnutí, že ohlášením oprávnění nevzniká.

Dále se může jednat o situaci, kdy osoba, která měla být zapsána v obchodním rejstříku a doposud se nezapsala, živnostenský úřad na jméno ohlašovatele vydá rozhodnutí, že nesplnil podmínky pro vydání živnostenského listu. Takové osobě vznikne živnostenské oprávnění až zápisem do obchodního rejstříku.

Náležitosti ohlášení

Náležitosti ohlášení musí dodržet u ohlašovací živnosti podnikatel, který se rozhodl provozovat živnost, tyto náležitosti jsou stejné jako náležitosti při žádosti o koncesi. Podnikatel má možnost podat ohlášení na jednotném registračním formuláři.

Přílohy ohlášení

Součástí ohlášení jsou i přílohy, které musí doložit jak české fyzické, tak i zahraniční fyzické osoby. Toto rozdělení na tuzemské a zahraniční osoby je velmi důležité kvůli dokladům, které jsou již rozlišeny podle občanství.

Česká fyzická osoba musí předložit:

- doklad o odborné způsobilosti,
- výpis z rejstříku trestů,
- doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor místa podnikání,
- doklady o skutečnostech prokazujících provozování živnosti průmyslovým způsobem,
- doklad o zaplacení správního poplatku,
- doklad o tom, že podnikatel nemá daňové nedoplatky a nedoplatky na platbách pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Zahraniční fyzická osoba musí dodat:

- doklady o pobytu,
- prohlášení o bezúhonnosti,
- doklad o odborné způsobilosti,
- doklad o uznání odborné kvalifikace,

- doklad prokazující právní důvod pro užívání prostor místa podnikání nebo k prostorám, v nichž je umístěna organizační složka podniku zahraniční osoby,
- výpis z rejstříku trestů,
- doklady o skutečnostech prokazujících provozování živnosti průmyslovým způsobem
- doklad o zaplacení správního poplatku,
- doklad o tom, že podnikatel nemá daňové nedoplatky a nedoplatky na platbách pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

2.6 Podání odvolání proti rozhodnutí úřadu

Živnostenský úřad zahájí řízení, ve kterém rozhodne, že živnostenské oprávnění nevzniklo na základě toho, že ohlašovatel neodstranil vady ohlášení. V případě, že v průběhu tohoto řízení dojde k dodatečnému odstranění vad ohlašovatelem, úřad řízení ukončí, a to s rozhodnutím vydat živnostenský list. Pro vydání tohoto živnostenského listu není stanovena žádná lhůta. Proti rozhodnutí, že oprávnění k podnikání nevzniklo, může ohlašovatel podat odvolání. V rámci odvolání není již možné vady ohlášení odstranit.

Další případy, kdy je možno podat odvolání proti rozhodnutí živnostenského úřadu jsou situace, kdy ohlašovatel neodstranil obecné nebo zvláštní podmínky provozování živnosti a poslední možnost je, kdy u ohlašovatele vznikly překážky provozování živnosti. Zde je také možné podat spolu s odvoláním žádost o prominutí překážky provozování živnosti, odvolavatel by však musel prokázat, že mu nebyla umožněna možnost podat žádost spolu s ohlášením.

2.6.1.1 Živnostenský list

Jedná se o veřejný dokument, díky němuž lze prokázat vznik živnostenského oprávnění podnikatele. Vydání tohoto listu je umožněno až poté, co podnikateli vznikne oprávnění podnikat. Mohou nastat situace, že byl vydán živnostenský list v rozporu se zákonem. V těchto situacích musí úřad informovat podnikatele o této skutečnosti a znovu projednat ohlášení.

2.7 Centrální registrační místo

Živnostenské úřady vytvořily projekt, za pomoci kterého zřídily „centrální registrační místo“ (CMR). Tento projekt měl usnadnit a zjednodušit fyzickým osobám vstup do podnikání a plnění administrativních povinností vůči příslušným úřadům v průběhu jejich

podnikání, stejně tak napomoci i lepší komunikaci mezi dotčenými orgány státní správy a podnikateli.

Fyzická osoba, která se rozhodne provozovat svou vlastní živnost, může spolu s ohlášením živnosti nebo žádostí o koncesi také:

- a) podat přihlášku k daňové registraci nebo příslušné oznámení,
- b) oznámit zahájení samostatné výdělečné činnosti,
- c) podat přihlášku k důchodovému pojištění,
- d) podat přihlášku k nemocenskému pojištění,
- e) oznámit vznik volného pracovního místa nebo jeho obsazení,
- f) podat oznámení podle zákona o veřejném zdravotním pojištění.

Živnostník může na živnostenském úřadě ve lhůtě stanovené zvláštními právními předpisy také oznámit změnu údajů, které souvisí s oznámením změn v případě živnosti ohlašovacích nebo koncesovaných. Nelze oznámit změny týkající se pouze finančního úřadu, okresního správy sociálního zabezpečení nebo zdravotní pojišťovny prostřednictvím živnostenského úřadu.

2.8 Jednotný registrační formulář

Tento tiskopis vydalo Ministerstvo průmyslu a obchodu a jeho účelem je zabezpečit jednotné podání na všech CRM. Jednotný registrační formulář (JRF) byl vypracován tak, aby byl co nejpřehlednější jak pro živnostníky, tak pro pracovníky centrálního registračního místa. JRF nahrazuje různé typy formulářů pro podání, které podnikatel musel učinit před zahájením podnikání nebo během podnikání, a to na živnostenském úřadě, finančním úřadě, příslušné správě sociálního pojištění, úřadu práce a zdravotní pojišťovně. Požadované náležitosti z jednotlivých úřadů se sjednotily do jednoho formuláře, zpřehlednily se pro podnikatele a současně se odstranilo opakované vyplňování totožných, zejména identifikačních údajů na registračních či přihlašovacích formulářích určených pro všechny dotčené orgány.

Jednotný registrační formulář **může** nahradit tyto dokumenty:

Ve vztahu k živnostenskému úřadu

- Ohlášení živnosti
- Žádost o koncesi
- Oznámení změny, resp. doplnění údajů

- Žádost o zrušení živnostenského oprávnění
- Oznámení o zahájení/ukončení provozování živnosti v provozovně
- Oznámení o přerušení provozování živnosti
- Oznámení o pokračování v provozování živnosti před uplynutím doby, na kterou bylo provozování živnosti přerušeno

Ve vztahu k finančnímu úřadu

- Přihláška k registraci k dani z příjmů fyzických osob
- Přihláška k registraci k dani z přidané hodnoty
- Přihláška k dani z nemovitosti
- Přihláška k dani silniční
- Přihláška k registraci pro plátcovy pokladny
- Přihláška k registraci - odštěpné závody a provozovny
- Přihláška k dani z příjmů jako plátcí:
  - daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků
  - daně z příjmů vybírané zvláštní sazbou daně
  - zajišťující daň z příjmů

Ve vztahu ke správě sociálního zabezpečení:

- oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti OSVČ,
- přihláška k důchodovému a nemocenskému pojištění OSVČ.

Ve vztahu k úřadu práce:

- hlášení volného pracovního místa, resp. jeho obsazení (týká se jak FO, tak PO).

Ve vztahu ke zdravotní pojišťovně:

- oznámení pojištěnce (FO) o zahájení (ukončení) samostatné výdělečné činnosti.

V praxi přináší tento jednotný registrační formulář ve vztahu k finančnímu úřadu řadu potíží. Osoby, které se rozhodnou podnikat a nevědí, co všechno je pro ně výhodné, vhodné nebo potřebné, by raději měli upřednostnit osobní návštěvu finančního úřadu, správy sociálního zabezpečení, zdravotní pojišťovny za účelem projednání své konkrétní situace než se zaregistrovat pomocí jednotného registračního formuláře bez přesného pochopení použitých formulací.

2.9 Živnostenský úřad

Na základě povinností, které splnil ohlašovatel nebo žadatel pro vznik živnosti, vydá živnostenský úřad bez ohledu, zda se jedná o právnickou nebo fyzickou osobu, tyto údaje:

- identifikační číslo pro placení pojistného,
- číslo účtu pro placení na důchodovém zabezpečení,
- číslo účtu pro placení na státní politiku zaměstnanosti,
- číslo účtu pro placení pojistného na nemocenské pojištění.

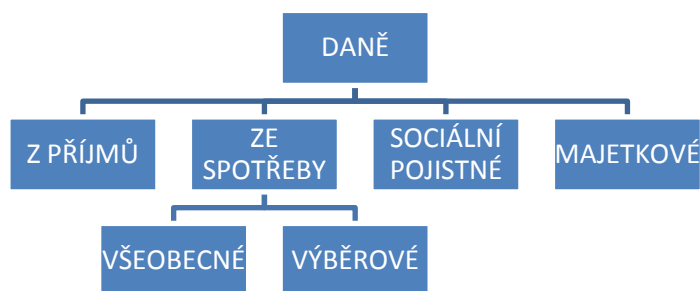
Všechny potřebné údaje musí živnostenský úřad předat příslušným orgánům do 5 pracovních dnů. Tato lhůta začne běžet ode dne vzniku živnostenského oprávnění nebo ode dne, kdy byly odstraněny závady ohlášení nebo ohlášeny změny. Tyto údaje mohou být předávány v elektronické podobě, a to též způsobem umožňujícím dálkový přístup.

3 Daňový a odvodový systém osob samostatně výdělečně činných

3.1 Daňový systém České republiky

Daňový systém ČR má své uspořádání daní. Ve schématu jsou daně tříděny podle předmětu zdanění tak, jak tomu odpovídá třídění daní podle OECD. Daně však lze samostatně seskupovat podle různých kritérií. Přehled daní daňového systému v ČR je následující:

Schéma 3.1.1: Daně daňového systému České republiky

Zdroj: VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Zabýváme-li se konkrétně daní z příjmů, je ve své podstatě nejdůležitějším rozpočtovým příjmem. Daně z příjmů máme v české daňové soustavě dvě, daň z příjmů fyzických a daň z příjmů právnických osob.

Daň z příjmů fyzických osob se zabývá zdaněním příjmů fyzických osob.

Daň z příjmů právnických osob je určena pro podnikající právnické osoby. Její nominální sazba je často mezinárodně srovnávána a je jedním z ukazatelů spolurozhodujících o zemi, ve které bude investováno.

3.1.1 Zdanění příjmů

Nezbytnou součástí každého daňového systému je osobní důchodová daň, která patří mezi složitější daně. Na tuto daň jsou kladeny nejvyšší požadavky a v českém systému je označována jako daň z příjmů fyzických osob.

Poplatníky této daně jsou všechny fyzické osoby, které rozdělujeme do dvou skupin, a to na daňové rezidenty a nerezidenty. Rezidentem je osoba, která má v ČR bydliště nebo se zde obvykle zdržuje (alespoň 183 dní). Tyto rezidentní osoby mají daňovou povinnost

ze svých celosvětových příjmů, tzn. zdaňují v České republice své celosvětové příjmy. Naopak daňoví nerezidenti neboli cizozemci zdaňují v České republice pouze příjmy ze zdrojů na území ČR.

Dani z příjmů fyzických osob podléhají veškeré příjmy těchto osob, kromě těch, které nejsou předmětem nebo jsou osvobozeny, ať už peněžní nebo nepeněžní. Zdanitelné příjmy jsou rozděleny do několika odděleně posuzovaných částí, tj. pěti dílčích základů daně.

Základ daně z příjmů fyzických osob zahrnuje dílčí základ daně příjmů plynoucí ze závislé činnosti a funkčních požitků a dále dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, jež pro převážnou většinu osob vytvářejí nejdůležitější součást celoživotního důchodu. Další dílčí základy daně zahrnují příjmy plynoucí z majetku. Poslední součástí základu daně tvoří dílčí základ daně ostatních příjmů, které jsou předmětem daně, nejsou osvobozeny a nezahrnovaly se do výše uvedených dílčích základů.

Schéma 3.1.1.1 Základ daně z příjmů fyzických osob

Příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky
+ pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem
= dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků
Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
Příjmy z pronájmu
- výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů
= dílčí základ daně příjmů z pronájmu (nebo záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji)
Příjmy z kapitálového majetku
= dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku
Ostatní příjmy
- výdaje na dosažení příjmu (podle druhů příjmů do výše daného druhu příjmů)
= dílčí základ daně ostatní příjmy

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska daňových výnosů je nejdůležitější dílčí základ daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků. Tento základ neodpovídá základnímu pravidlu, že v ČR je zdaňován jen disponibilní příjem. V tomto případě se totiž příjem zvyšuje o sociální a zdravotní pojištění, které je povinen za zaměstnance platit zaměstnavatel.

U dílčího základu daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a dílčího základu daně příjmů z pronájmu lze uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Je zde povoleno i pravidlo, že příjmy v dílčím základu daně jsou nižší než výdaje k těmto příjmům uplatněné, proto může vzniknout záporný rozdíl mezi příjmy a výdaji, tedy daňová ztráta, kterou lze uplatnit v následujících pěti letech. Dílčí základ daně ze závislé činnosti a funkčních požitků se nikdy nemůže zkompenzovat s daňovou ztrátou, která vznikla z § 7 až § 10.

Poslední skupinu základu daně z příjmů fyzických osob tvoří dílčí základ daně příjmů z kapitálového majetku a dílčí základ daně ostatní příjmy. U dílčího základu daně příjmů z kapitálového majetku se neuplatňují výdaje. V druhém případě je uplatnění výdajů velmi omezené.

3.2 Podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

3.2.1 Příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti

Jde zpravidla o příjmy plynoucí z činnosti poplatníka, tentokrát však nezávislé. Mezi příjmy z podnikání zahrneme příjmy z takových činností, které provádí podnikatel vlastním jménem, na vlastní účet. Rozumí se jimi:

- a) příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství dosahované podnikatelem,
- b) příjmy ze živnosti fyzických osob, které podnikají podle živnostenského zákona,
- c) příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů, tj. např. lékařů, advokátů, auditorů, daňových poradců,
- d) podíly společníků veřejné obchodní společnosti a komplementářů komanditní společnosti na zisku.

Příjmy z jiné samostatné výdělečné činnosti jsou tvořeny činnostmi, které nejsou podnikáním. Jsou jimi:

- a) příjmy z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového a jiného duševního vlastnictví a autorských práv. K těmto příjmům patří i autorské honoráře, tj. příjmy za umělecká

a literární díla, z tvorby softwarových produktů a příjmy obdobné – třeba výkonných umělců, i příjmy za průmyslová práva (plynouce z licencí na patenty, průmyslové vzory, příjmy z obchodních značek, atd.);

- b) příjmy z výkonu nezávislého povolání, které není živností ani podnikáním (např. profesionální sportovci, architekti), včetně příjmů soudních znalců, tlumočnicků, zprostředkovatelů kolektivních sporů a rozhodců, insolvenčních správců atd.

3.2.2 Výdaje z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti

Daňové výdaje (náklady)

Poplatník u příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti může příjmy snížit o výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Několik podmínek, které musí splňovat účetní výdaje (náklady), aby mohly být považovány za daňově uznatelný výdaj.

- **Náklad (výdaj) souvisí se zdanitelnými příjmy (výnosy).** V základu daně nelze uplatňovat náklady (výdaje), které souvisí s příjmy vyňatými a osvobozenými nebo jinak nesouvisející se zdanitelnými příjmy, a samostatně ani ty, které souvisí s osobní spotřebou. V některých případech ale náklady (výdaje) jen částečně souvisí s příjmy (výnosy) zdanitelnými. Pak je nutno tyto náklady v základu daně krátit podle relevantního kritéria.
- **Náklad (výdaj) je nutný pro dosažení, zajištění nebo udržení zdanitelných příjmů.** Například dary nemohou být nutným daňovým nákladem. Výdaje (náklady) na reprezentaci nelze uznat jako daňově uznatelné, i když (podle § 25) tyto výdaje mohou ovlivnit výši zdanitelných příjmů. Avšak předměty opatřené obchodní firmou, ochrannou známkou nebo názvem propagovaného zboží či služby dárce za předpokladu, že jejich jednotková cena nepřesáhne částku 500 Kč, se uznávají jako výdaj v základu daně z příjmů.
- **Účetní náklad lze jako výdaj daňový uznat jen v limitované výši.** Jestliže právní norma stanoví limit pro uplatnění výdajové položky, potom se z daňového hlediska uzná pouze výdaj ve výši stanovené tímto limitem. Pokud je stanoven limit, lze v základu daně uznat určité výdaje maximálně do výše stanovené vnitřním předpisem poplatníka vydaného na základě jeho odůvodněné kalkulace. Jedná se např. o technologické úbytky zásob. Často je možnost zahrnout do základu daně

výdaj jen do výše souvisejícího příjmu. Tato situace je typická pro zůstatkovou cenu majetku vyřazeného v důsledku škody, která nebyla způsobena živelní pohromou nebo podle potvrzení policie neznámým pachatelem.

- **Náklad (výdaj) musí být schopen poplatník prokázat.** Prokazování je možné prostřednictvím smluv, účetních dokladů, výpisů z účtu, za pomoci svědeckých výpovědí apod. Je potřeba také prokázat to, že tomu všemu odpovídá i věcná podstata.
- U některých druhů nákladů musí být prokázáno i jejich skutečné zaplacení. Tato podmínka se týká např. daně z nemovitostí a daně z převodu nemovitosti, závazkových pokut, penále nebo úroků z prodlení, atd.

Prokazování těchto výdajů je ale spojeno s nemalými administrativními výdaji. Pokud podnikatel vede daňovou evidenci, ZD je rozdíl zdanitelných příjmů a skutečných prokázaných výdajů a rozhodne-li se podnikatel vést účetnictví ZD je upravený výsledek hospodaření.

Výdaje procentem z příjmů

V případě, kdy fyzická osoba nechce uplatňovat výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, může uplatnit výdaje procentem z příjmů, tzv. paušálem.

Tab. 3.1.1.2 Vývoj paušálních výdajů u příjmů z podnikání a JSVČ v jednotlivých letech

Druh příjmu	2004	2005	2009	2010	2011
Příjmy ze zemědělské výroby	50	80	80	80	80
Příjmy z řemeslných živností	25	60	80	80	80
Příjmy z ostatních živností	25	50	60	60	60
Příjmy z jiného podnikání a nezávislého povolání	25	40	60	40	40
Příjmy z převodu a využití práv	30	40	60	40	40
Příjmy z pronájmu majetku zařazeného do OM	-	-	-	-	30

Zdroj: vlastní zpracování

Od roku 2004, kdy se dostaly procentuální výdaje do centra pozornosti, markantně se zvýšil podíl poplatníků, kteří je začali využívat. Snížení několika paušálních výdajů v roce 2010 bylo jedno z opatření k omezení veřejných financí. V roce 2011 do uplatnění těchto

výdajů přibyla i položka příjmy z pronájmu majetku. Tento majetek musí být evidován jako obchodní majetek živnostníka. Poplatník u tohoto majetku může uplatnit maximální částku výdajů, která je ve výši 30% z příjmů.

Jestliže uplatňuje živnostník výdaje procentem z příjmu, má se za to, že výdaje obsahují všechno, co by mohl vynaložit na dosažení příjmů, tedy i odpisy hmotného majetku používaného pro podnikání a jinou samostatnou výdělečnou činnost.

Způsob, kterým se podnikatel rozhodne uplatnit výdaje, je již neměnitelný a vztahuje se na veškeré příjmy v daném dílčím základu daně z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Poplatník uplatňující výdaje procentem z příjmu je povinen vždy vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikáním.

Dojde-li k ukončení (přerušení) podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti a poplatník, který vede účetnictví, zaplatí částky pojistného po stanoveném termínu, a uhradí závazky, může podat dodatečný daňový přiznání na daňovou povinnost nižší.

Obdobně postupuje právní nástupce v případě úmrtí poplatníka.

Daňová evidence

Daňovou evidencí jsou označovány záznamy poplatníka o jeho dosažených příjmech a výdajích v rámci podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Rozdíl oproti základu daně vycházejícího z účetnictví je v tom, že daňová evidence eviduje skutečné příjmy a výdaje, tedy výnosy a náklady až ve chvíli jejich zaplacení.

U výdajů se v některých případech daňová evidence odchyluje od principu uhrazených výdajů. Pořízení dlouhodobého hmotného majetku není v souladu se zákonem o dani z příjmů daňově uznatelný náklad, hodnota majetku sníží základ daně formou daňových odpisů. Osoba, která se rozhodla podnikat, může dokonce podle pravidel, které jsou stejné jako u účetních jednotek, tvořit rezervu na opravu hmotného majetku.

K daňové evidenci kromě sledování příjmů a výdajů v časovém sledu patří i evidence hmotného majetku, pohledávek a závazků a také třeba tvorby rezervy na opravu hmotného majetku.

K podnikání může fyzická osoba využívat i svůj majetek. Majetek fyzické osoby se rozděluje na soukromý majetek a majetek, který je zahrnut v obchodním majetku.

Majetek, který se používá k podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti představuje souhrn majetkových hodnot, které jsou ve vlastnictví poplatníka, a o kterých se současně účtuje nebo účtovalo, anebo byly uvedeny v daňové evidenci.

O výdaje související s majetkem zahrnutým do obchodního majetku (např. odpisy hmotného majetku, pojistné, opravy a údržba) lze při dodržení stanovených pravidel snížit zdanitelné příjmy, na druhé straně příjmy související s tímto majetkem (např. příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku) by měly být považovány za příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Poplatník může využívat tentýž majetek pro svou osobní potřebu i k podnikatelské činnosti. Výdaje související s tímto majetkem může pak poplatník v základu daně uplatnit pouze v takové míře, v jaké souvisí se zdanitelnými příjmy. Například osobní automobil, který vložil poplatník do obchodního majetku a který také užívá pro potřeby své rodiny, může s ním související výdaje zahrnout do základu daně v poměru, který plyne z podílu počtu kilometrů ujetých pro účely podnikání k celkovému počtu ujetých kilometrů za zdaňovací období.

Účetnictví

Fyzické osoby, které se rozhodnou podnikat, mohou vést dobrovolně účetnictví. Účetnictví však musí vést:

- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- fyzické osoby, jejichž obrat přesáhl za předcházející kalendářní rok částku 25 000 000 Kč (výše obratu se posuzuje dle zákona o dani z přidané hodnoty),
- fyzické osoby, které jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden z nich je účetní jednotkou,
- fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.

Fyzická osoba, která je povinna vést účetnictví, ho vede buď, ode dne zápisu od obchodního rejstříku, nebo dále první den účetního období následující po kalendářním roce ve, kterém se stala účetní jednotkou nebo, ve kterém se dobrovolně rozhodla. Tuto povinnost mají účastníci sdružení od prvního dne účetního období následujícího po účetním období, ve kterém se staly účastníky sdružení. Fyzické osoby, které mají povinnost vést účetnictví na základě zvláštního právního předpisu, jsou povinny vést účetnictví ode dne zahájení činnosti až do dne ukončení své činnosti.

Účtuje se podvojně o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví, jedná se o tzv. účetní případy. Jednotlivé účetní případy zobrazují stav a pohyb majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv a dále náklady, výnosy a hospodářsky výsledek. Tyto účetní případy se účtují do období, s nímž věcně a časově souvisí, tzv. účetní období. Není-li možné tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v období, v kterém skutečnosti zjistily. Účtuje se vždy v souladu s účetními metodami. Účetní jednotka si podle svého uvážení sama sestavuje směrnou účtovou osnovu, podle které provádí zaúčtování jednotlivých účetních případů.

Účetnictví musí být správné, úplné, průkazné, srozumitelné a přehledné. Základním prvkem účetnictví je účetní záznam. Účetní záznam může být účetním dokladem, účetním zápisem nebo účetní knihou. Účetním záznamem je i výroční zpráva, účetní uzávěrka, odpisový plán nebo inventurní soupis.

Vedením účetnictví může být pověřena jiná fyzická nebo právnická osoba, ale tím se účetní jednotka nezabývá odpovědnosti za vedení účetnictví.

3.2.3 Daň osob samostatně výdělečně činných stanovená paušální částkou

Existuje možnost stanovení paušální daně, toto východisko však mají jen někteří podnikatelé za splnění celé řady podmínek.

Poplatník, který provozuje podnikatelskou činnost bez zaměstnanců nebo spolupracujících osob, u něhož roční výše příjmů v předcházejících 3 zdaňovacích obdobích nepřesáhla 5 000 000 Kč a dále není ani účastníkem sdružení, které není PO, může mít daň stanovenou paušální částkou.

Podnikatel musí požádat správce daně o stanovení paušální daně. Žádost musí být podána nejpozději do 31. 1. následujícího roku. V žádosti musí být hlavně uvedeny předpokládané příjmy a výdaje k těmto příjmům.

Výše daně paušální částkou se určí v závislosti na výši předpokládaných příjmů a na výši předpokládaných výdajů, nejméně však ve výši procentem z příjmů.

Do předpokládaných příjmů se zahrnují i příjmy z prodeje obchodního majetku, příjmy ze zrušení zákonné rezervy a do předpokládaných výdajů se zahrnuje i zůstatková cena prodaného odepisovaného majetku a výše vytvořené. Rozdíl mezi těmito příjmy a výdaji se upraví o daňové výdaje, u kterých odpadl právní důvod pro jejich uplatnění, a o předpokládané nezdánitelné části základu daně.

Správce daně stanoví daň paušální částkou po projednání s poplatníkem do 15. května běžného zdaňovacího období. Pokud stanovený termín nebude dodržen, nelze stanovit pro toto zdaňovací období daň paušální částkou.

Nárok na daňový bonus v případě daně stanovení daně paušální částkou nelze uplatnit, ale výše slev ano. Konečná hodnota paušální daně musí činit minimálně 600 Kč za zdaňovací období.

V případě, že příjmy z prodeje věci nebo práva, jež byly zahrnuty do obchodního majetku nebo příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, příjmy z podílu společníků v.o.s. a komplementářů k. s. a příjmy z JSVČ a dále příjmy § 8 až § 10 přesáhnou v součtu částku 6 000 Kč, musí podat poplatník řádné daňové přiznání. Příjmy a výdaje z podnikání (kromě příjmů z podílu společníků v.o.s. a komplementářů k. s.) uplatní ve výši, ze které správce daně vycházel při stanovení daně paušální částkou a zaplacenou daň započte na výslednou daňovou povinnost. Podáním daňového přiznání se rozhodnutí o dani stanovené paušální částkou ruší.

Správce daně může daň paušální částkou stanovit i na více zdaňovacích obdobích, maximálně však na tři.

3.2.4 Spolupracující osoby

Příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti a výdaje s nimi související lze rozdělovat na manželku (manžela) nebo jiného člena společné domácnosti, dosahuje-li poplatník příjmů z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti za jejich spolupráce. Tyto osoby jsou pak nazývány spolupracující osoby, a jejich příjmy a výdaje se rozdělují následujícím způsobem:

- podíl spolupracujícího manžela (manželky) nesmí přesáhnout více než 50%, maximálně však do částky, o kterou příjmy přesahují výdaje, 540 000 Kč po celé zdaňovací období (45 000 Kč za měsíc),
- u ostatních spolupracujících osob žijících v jedné domácnosti s poplatníkem může jejich podíl činit 30%, přitom částka, o kterou příjmy převyšují výdaje, smí činit nejvýše 180 000 Kč za celé zdaňovací období (měsíčně 15 000 Kč).

3.2.5 Výpočet daňové povinnosti

Základ daně z příjmů fyzických osob se stanoví zjištěním dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů uvedených ve schématu 3.1.1.1 Základ daně z příjmů fyzických osob.

Od takto zjištěného celkového základu daně se odečítají nezdánitelné části a odčitatelné položky, výsledkem úpravy je snížený základ daně, který se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů a posléze se vypočte daň ve výši 15%.

Poplatník má možnost snížit si daň o slevy na dani nebo daňového zvýhodnění na vyživované dítě. Daň vypočtená po slevách je výsledná daňová povinnost, kterou odvádí finančnímu úřadu.

3.2.6 Úprava základu daně

„Odpočty se odečítají od základu daně každý nezávisle na ostatních, tj. bez jakéhokoli pořadí. Nebo jinak: všechny odpočty od základu daně jsou v jedné linii a každý z nich se uplatňuje přímo proti základu daně. Nestandardní odpočty se uplatňují v prokázané výši. Význam nestandardních odpočtů se za léta fungování daně z příjmů fyzických osob podstatně zvýšil, vždyť jejich počet se od roku 1993 téměř ztrojnásobil. Na druhé straně absolutní úspora plynoucí z těchto odpočtů klesá se snižující se nominální sazbou daně. V následujícím schématu je přehled těch nejdůležitějších odpočtů“¹

Nezdánitelné části základu daně si odečítá fyzická osoba podávající daňové přiznání od základu daně v daňovém přiznání. Jestliže základ daně je nulový nebo činnost poplatníka skončí v příslušném zdaňovacím období daňovou ztrátou, není možné nezdánitelné části základu daně od základu daně odečíst, ani je převést do následujícího zdaňovacího období. Poplatník si může odečíst nezdánitelné části maximálně do výše základu daně, nadlimitní nezdánitelné části základu daně nelze uplatnit.

---

¹ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Tab. 2.2.7.1 Nezdanitelné části § 15 a odčitatelné položky § 34

Vybrané druhy § 15 a § 34	Maximum uplatnění
Úroky z úvěrů na bytové potřeby	300 000 Kč
Dary na veřejně prospěšné účely	10% ZD
Příspěvky na penzijní pojištění	12 000 Kč
Pojistné na soukromé životní pojištění	12 000 Kč
Daňová ztráta	do výše součtů DZD dle § 7 až § 10
Výdaje na realizaci projektu výzkumu a vývoje	100% výdajů

Zdroj: vlastní zpracování

Úroky z úvěru

Jako nezdanitelnou část základu daně lze uplatnit zaplacené úroky z úvěru, který je využitý na financování osobních bytových potřeb. Bytové potřeby jsou definovány jako:

- výstavba nebo koupě bytového domu, rodinného domu, bytu nebo změna stavby,
- koupě pozemku za předpokladu, že na něm bude zahájena výstavba bytové potřeby do 4 let od uzavření úvěrové smlouvy,
- splacení vkladu právnické osobě v souvislosti se získáním práva nájmu nebo jiného užívání bytu nebo rodinného domu,
- údržba a změna stavby bytového domu, rodinného domu nebo bytu ve vlastnictví a bytů v nájmu nebo v užívání,
- splacení úvěru nebo půjčky použitých poplatníkem na financování bytových potřeb

Úhrnná částka úroků, o které se snižuje základ daně ze všech úvěrů poplatníků v jedné domácnosti, nesmí překročit 300 000 Kč.

Dary

Při převzetí daru se sepisuje písemná darovací smlouva. Darovací smlouvou dárce něco bezplatně přenechává nebo slibuje obdarovanému. Dar může mít charakter finanční částky, movité i nemovité věci, ale i poskytnuté služby.

Dary mohou jako nezdanitelnou část daně uplatnit fyzické osoby ve svém daňovém přiznání a tato forma nezdanitelné části má podpořit poplatníka ve financování neziskových sektorů. Zákon o dani z příjmu přesně stanoví, pro jaké účely a kterým osobám se tyto dary uznávají jako nezdanitelná část základu daně.

U darů je stanovena minimální a maximální hranice. Minimální velikost všech darů, které lze považovat za nezdanitelné, je omezena na částku 1 000 Kč nebo 2% ZD. Maximální mez je relativní. Základ daně lze snížit uplatněním darů na veřejně prospěšné účely maximálně o 10%.

Penzijní připojištění

Od základu daně si může poplatník odečíst zaplacené penzijní připojištění. Penzijní připojištění je podle zákona č.42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem definováno jako shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s nimi a následné vyplacení těchto finančních prostředků.

Částka, kterou lze odečíst od základu daně u penzijního připojištění, se rovná úhrnu zaplacených příspěvků za zdaňovací období sníženému o částku 6 000 Kč. Maximální hranicí uplatnění však činí 12 000 Kč.

Soukromé životní pojištění

Poplatník má možnost si od základu daně odečíst zaplacené soukromé životní pojištění, ale musí splňovat několik podmínek: výplata pojistného plnění je ve smlouvě sjednána až po 60 měsících od uzavření smlouvy s pojišťovnou a zároveň nejdříve v kalendářním roce, v jehož průběhu dosáhne poplatník věku 60 let a u pojistné smlouvy s pevně sjednanou částkou pro případ dožití navíc za předpokladu, že pojistná smlouva je sjednaná alespoň na částku 40 000 Kč (pojistná doba od 5 do 15 let včetně) nebo na 70 000 Kč (pojistná doba nad 15 let).

Za sjednanou pojistnou částku se u důchodového pojištění považuje odpovídající jednorázové plnění při dožití.

U soukromého životního pojištění je také stanovena maximální hranice, a to ve stejné mezi jaká je předepsaná u penzijního připojištění za jedno zdaňovací období, jedná se o částku 12 000 Kč.

Daňová ztráta

Daňová ztráta nastává v situaci, kdy zdanitelné příjmy jsou nižší než výdaje na jejich dosažení, zajištění a udržení. O daňovou ztrátu lze snížit souhrn dílčích základů daně s výjimkou dílčího základu daně příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků.

Pokud uplatnění ztráty není možno v roce jejího vzniku, může se uplatnit v pěti následujících zdaňovacích obdobích, ve kterých je dosaženo zisku.

Dědic, který se rozhodl pokračovat v činnosti zůstavitele nejpozději do 6 měsíců po jeho smrti, si může také odečíst daňovou ztrátu.

Výdaje na výzkum a vývoj

Poplatník si může dále odečíst od základu daně výdaje, které vynaložil v daném zdaňovacím období nebo obdobích, za které podává daňové přiznání, při realizaci projektů výzkumu a vývoje. Tyto výdaje si může odečíst v plné výši, pokud však souvisejí s realizací projektů jen z části, je možné odečíst jen její část.

Projekty na výzkum a vývoj mají podobu experimentálních či teoretických prací, projekčních či konstrukčních prací, výpočtů, návrhů technologií, výroby funkčního vzorku či prototypu produktu nebo jeho části a na certifikaci výsledků dosažených prostřednictvím projektů výzkumu a vývoje.

3.2.7 Sazba daně z příjmů fyzických osob

Až do roku 2007 byla sazba progresivně klouzavá, od roku 2008 je lineární, a to ve výši 15%.

3.2.8 Slevy na dani

Tyto slevy lze rozdělit na několik skupin, a to na ty, které uplatní poplatník sám na sebe nebo slevy na vyživované osoby, které poplatník uplatňuje na některého z členů své domácnosti.

Ústřední slevu, kterou je **sleva na dani na poplatníka** ve výši 23 640 Kč, si může uplatnit každý bez omezení, dokonce i starobní důchodci. Za zmínku stojí, že tato sleva byla až do loňského roku 24 840 Kč. Pro tento rok se sleva na poplatníka snížila o 100 Kč měsíčně. Od roku 2012 má být ale v platnosti opět sleva na poplatníka ve výši 24 840 Kč.

Poplatník si může uplatnit nárok na vyživované dítě, se kterým žije ve společné domácnosti.

Má-li poplatník nízké příjmy a je-li daňové zvýhodnění na dítě vyšší než daň, je vzniklý rozdíl daňovým bonusem. Poplatník může daňový bonus uplatnit, pokud činí alespoň 100 Kč, maximálně však do výše 52 200 Kč ročně. V zákoně o dani z příjmů fyzických osob jsou

stanoveny omezení při uplatnění bonusu, výše příjmů poplatníka musí činit alespoň šestinásobek minimální mzdy.

Daňové zvýhodnění, jež je ve výši 11 604 Kč, může poplatník uplatnit formou:

- slevy na dani,
- daňového bonusu,
- slevy na dani a daňového bonusu.

Daň je možno uplatnit na dítě, žijící s poplatníkem ve společné domácnosti, které je:

- nezletilým dítětem (až do ukončení povinné školní docházky),
- zletilým dítětem až do dovršení věku 26 let, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání podle zákona o státní sociální podpoře nebo se na úkor svého zdravotního stavu nemůže připravovat, pokud nepobírá invalidní důchod III. stupně.

Tab. 3.2.8.1 Sociální standardní slevy na dani v roce 2011

Druh slevy	Hodnota v Kč
Základní	23 640
Na invaliditu poplatníka:	
na invaliditu I. a II. stupně	2 520
na invaliditu III. stupně	5 040
držitel průkazky ZTP/P	16 140
Na studenta	4 020
Na vyživovanou osobu:	
Manželka	24 840
nezaopatřené dítě	11 604

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.9 Způsob výběru daně

Řádné daňové přiznání

O výši daně rozhoduje stát, poplatník je povinen mu však sdělit potřebné informace pro vyměření daně a to zpravidla prostřednictvím daňových přiznání, ve kterém si sám poplatník vypočítá daň. K tomu je ještě povinen odvést daň v termínu. Zdaňovacím obdobím fyzických osob je pouze kalendářní rok, tzn. období od 1. 1. do 31. 12.

Daňové přiznání rozlišujeme na tři druhy, a to řádné, dodatečné a opravné. Řádné daňové přiznání se podává nejpozději do tří měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Jedná-li se o poplatníka, který má povinnost provádět ověření auditorem, nebo jeho přiznání zpracovává daňový poradce, podává se daňové přiznání do šesti měsíců po uplynutí zdaňovacího období.

V daňovém přiznání si je povinen poplatník sám vypočítat základ daně a daň, uvést odčitatelné položky základu daně, nezdanitelné části základu daně, slevy a daňové zvýhodnění na dítě. Daňové přiznání je povinen podat každý, jehož roční příjmy, přesáhly 15 000 Kč, z této povinnosti jsou výjimky zejména příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků. Do této částky se nezahrnují příjmy od daně osvobozené a příjmy, z kterých je daň vybírána podle zvláštní sazby. Jestliže poplatník vykazuje daňovou ztrátu, je povinen podat daňové přiznání i v případě, že jeho roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů, nepřesáhly 15 000 Kč. Příjmy představují skutečně dosažené příjmy a nejedná se o příjmy snížené o výdaje.

Opravné daňové přiznání

Podá-li podnikatel řádné daňové přiznání před termínem a zjistí-li v něm chybně stanovený základ daně a daň, může do termínu podání daňového přiznání podat další daňové přiznání a to opravné.

Dodatečné daňové přiznání

Pokud daňový subjekt zjistí po termínu pro odevzdání daňového přiznání, že jeho daňová povinnost má být vyšší nebo daňová ztrát nižší než jeho poslední známá daňová povinnost, je povinen předložit do konce měsíce následujícího po tomto zjištění dodatečné daňové přiznání. V tomto přiznání uvede subjekt o den zjištění důvodů pro jeho podání. V této lhůtě je také dodatečná daň splatná.

Toto přiznání k dani z příjmů fyzických osob lze také podat na daňovou povinnost nižší nebo daňovou ztrátu vyšší oproti poslední známé daňové povinnosti, a to ve stejné lhůtě, která je stanovena pro dodatečné daňové přiznání na daňovou povinnost vyšší, nebo daňovou ztrátu nižší, při splnění dalších podmínek stanovených zvláštním zákonem.

Pokuta za opožděné podání daňového přiznání

Zásadní novinkou tohoto roku je nový zákon tzv. daňový řád, který zabezpečuje správu daní. Daňový řád nahrazuje zákon o správě daní a poplatků.

Mezi základní změny, které daňový řád přináší, je pokuta za opožděné daňové tvrzení, kterou je správce daně povinen uložit daňovému subjektu, opozdí-li se při podání daňového přiznání o déle než pět pracovních dnů.

Za každý následující den prodlení se pokuta pohybuje ve výši:

- 0,05% vyměřené daně či nadměrného odpočtu,
- 0,01% daňové ztráty.

Maximální možná výše sankce je ve výši 5% daně, nadměrného odpočtu nebo daňové ztráty.

3.2.10 Odvodový systém OSVČ

3.2.10.1 Pojistné sociálního pojištění

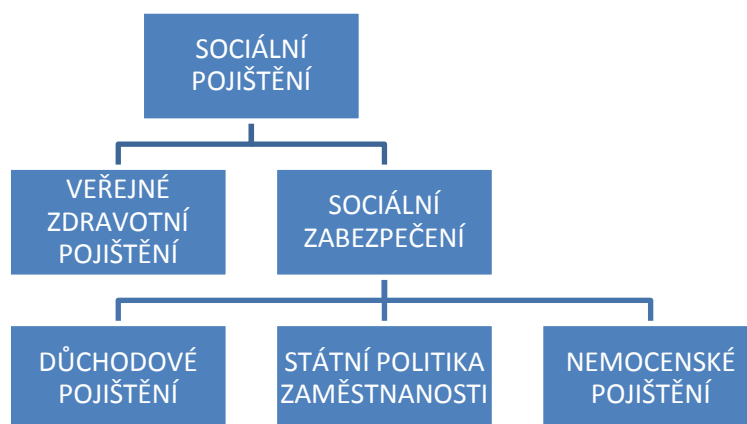
Pojistné sociálního pojištění tvoří v České republice největší veřejný příjem. *„Sociální pojistné vykazuje znaky účelnosti, s tím se ale setkáme i u jiných daní. Sociální pojistné v některých svých částech dokonce v sobě zahrnuje určitou míru ekvivalence nebo jak se uvádí „zásluhovost“. Jinak vyjádřeno, čím více do systému osoba přispívá, tím vyšší nároky ji z něho plynou. Výše nároku však neroste stejně jako příspěvek do systému, roste sice pomaleji, ale na rozdíl od pojistného roste výše nároku až do nekonečna.“*²

Sociální pojištění se skládá z několika částí a to veřejným zdravotním pojištěním a sociálním zabezpečením. Veřejné zdravotní pojištění slouží ke krytí výdajů spojených s financováním nutné zdravotní péče. Druhým subsystémem je nemocenské pojištění, které má nahradit v případě nemoci poplatníka jeho chybějící příjmy z výdělečné činnosti. Třetí subsystém je důchodové pojištění, které pokrývá osobní potřeby poplatníka ve stáří a nemoci. Nemocenské a důchodové pojištění je označováno za sociální zabezpečení. Dalším čtvrtým subsystémem je státní politika zaměstnanosti, která existuje pro případ nezaměstnanosti poplatníka.

---

² VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Schéma 3.2.10.1.1 Sociální pojištění

Zdroj: VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

Pojistné, které je vybrané na veřejné zdravotní pojištění, je příjmem jednotlivých zdravotních pojišťoven. Vybrané pojistné na sociálním zabezpečení plyne do státního rozpočtu.

Toto pojistné platí osoby, které jsou účastníky jednotlivých pojistných subsystémů. Tato souvislost je u důchodového a nemocenského pojištění, neplatí však u veřejného zdravotního pojištění.

Pojistné na sociálním zabezpečení hradí povinně osoby, které mají příjmy z činnosti, ať už ze závislé činnosti nebo z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Veřejné zdravotní pojištění platí za více než polovinu pojištěnců stát, a přesto mají na plnění ze zdravotního pojištění nárok. Tyto osoby můžeme označit jako státní pojištěnce. Základním kritériem pro placení pojistného na veřejném zdravotním pojištění je trvalý pobyt na území České republiky.

Pojistné u osob samostatně výdělečně činných

Veřejné zdravotní pojištění platí a odvádí každá osoba samostatně výdělečně činná, která má příjmy z této činnosti.

Účast na důchodovém pojištění spolu s příspěvkem na státní politiku zaměstnanosti je pro podnikající osoby, které vykonávají tuto činnost jako hlavní, povinná.

Nemocenské pojištění je pro osoby samostatně výdělečně činné dobrovolná.

3.2.10.1.1 Vyměřovací základ sociálního pojištění

U podnikajících osob, které mají odvádět sociální pojistné, se musí určit vyměřovací základ. „Vyměřovací základ je ekvivalentem základu daně, vyměřovací se nazývá proto, že se využívá nejen pro výpočet sociálního pojistného, ale také pro stanovení velikosti dávky, na kterou má osoba nárok, např. starobního důchodu nebo nemocenské. Tento vyměřovací základ „parazituje“ na dani z příjmů fyzických osob, jelikož využívá evidenci vedenou pro tuto daň pro snížení administrativních nákladů výběru daně. „³

Vyměřovací základ vychází z dílčího základu daně příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti.

Vyměřovací základ pojistného je v současné době 50% základu daně. U vyměřovacího základu pojistného jsou také stanoveny minimální a maximální hranice stejné jako u veřejného zdravotního pojištění, tak u sociálního pojištění.

Princip minimálního vyměřovacího základu daně je odvozen od průměrné mzdy.

Minimální vyměřovací základ

Pojistné na veřejné zdravotní pojištění vychází z toho, že polovina průměrné mzdy je dostatečná pro vyjádření minimální účasti na pojištění, v případě sociálního zabezpečení je minimální vyměřovací základ ještě nižší.

„Můžeme měsíční minimální vyměřovací základ pro oba subsystemy pro rok 2011 stanovit:

veřejné zdravotní pojištění

$$MVZ = 0,5 \times PM$$

sociální zabezpečení:

$$MVZ = 0,5p \times PM$$

kde: MVZ = minimální měsíční vyměřovací základ pro příslušné rozhodné období

PM = průměrná mzda za příslušné rozhodné období“⁴

Minimální vyměřovací základ za rozhodné období se snižuje o kalendářní měsíce, ve kterých je osoba SVC v pracovní neschopnosti s nárokem na nemocenské dávky.

³ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

⁴ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9

Maximální vyměřovací základ

Osobám SVČ je vyměřovací základ pojistného rovněž omezen v maximu, kterého může dosáhnout. Na osoby samostatně výdělečně činné se vztahuje hranice maximálního vyměřovacího základu. Maximální vyměřovací základ u sociálního pojištění a veřejného zdravotního pojištění se rovná 72násobku průměrné mzdy, tj. pro rok 2011 částce 1 781 280 Kč. Průměrná mzda v tomto roce činí 24 740 Kč.

Je stanovena výjimka a to, že se maximální vyměřovací základ ve výši 1/12 maximálního vyměřovacího základu nezapočítává za kalendářní měsíc, pokud výkon činnosti netrvá celé rozhodné období nebo tato osoba pobírala po celý měsíc dávky nemocenského pojištění.

V současné době je vyměřovací základ na nemocenské pojištění v závislosti na důchodovém pojištění.

3.2.10.1.2 Výpočet sociálního pojistného

Známe-li potřebný vyměřovací základ podnikajících osob, můžeme vypočítat pojistné za pomoci sazeb, které používají pro výpočet sociálního pojistného u osob samostatně výdělečně činných.

Schéma: 3.2.10.1.2.1 Sazby sociálního pojistného používané u OSVČ v roce 2011

Veřejné zdravotní pojištění 13,5%	Důchodové pojištění 28% (+ příspěvek na státní politiku zaměstnanosti 1.2%) 29,2%	Nemocenské pojištění 2,3%
--------------------------------------	--	------------------------------

Zdroj: vlastní zpracování

3.2.10.1.3 Platby na sociální pojistné

Vyměřovací základ se stanoví až po uplynutí rozhodného období. Osoby samostatně výdělečně činné musí podávat Přehled o příjmech a výdajích a platbách na pojistné. Tento přehled se musí podávat do jednoho měsíce po posledním dni lhůty pro podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Zálohy

Většina poplatníků má povinnost platit zálohy na pojistném. Zálohy se platí měsíčně. Pojistné veřejného zdravotního pojištění se platí v průběhu měsíce, na který se záloha platí, nejpozději však musí být zaplacená do osmi dnů po skončení měsíce. U sociálního zabezpečení se platí zálohy od 1. do 20. dne měsíce následujícího.

„U veřejného zdravotního pojištění se minimální vyměřovací základ od lednové zálohy přizpůsobí nové částce průměrné mzdy na příslušný rok, u sociálního zabezpečení se nová výše min. vyměřovacího základu projeví až po podání Přehledu.“⁵

Výsledkem Přehledu o příjmech a výdajích může být buď přeplatek, nebo doplatek. O přeplatek může požádat podnikatel na základě písemné žádosti. Doplatek, který je veden na účtu veřejné zdravotní pojišťovny musí osoba samostatně výdělečně činná uhradit nejpozději do osmi dnů od podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob.

Určité osoby samostatně výdělečně činné nemusejí platit pojistné na důchodovém pojištění každý měsíc. Povinnost neplatit zálohy na důchodové pojištění mají v měsíci, ve kterém pobírají nemocenskou. Měsíční vyměřovací základ na důchodovém pojištění nesmí být menší než minimální měsíční vyměřovací základ pro rozhodné období.

Pojistné, které platí OSVČ na nemocenské pojištění, je odlišné. Podnikatelé jsou k tomuto pojištění přihlášení a provádí měsíční platby z vyměřovacího základu, který si zvolí. Pojistné na nemocenské pojištění se platí ve stejné lhůtě jako zálohu na důchodovém pojištění. Obě tyto zálohy se zaokrouhlují nahoru.

Doplatky

U OSVČ u sociálního zabezpečení je povinnost uhradit doplatek do 8 dnů po posledním dni lhůty pro podání Přehledu.

Na rozdíl od pojistného na veřejné zdravotní pojištění, kdy je doplatek splatný do 8 dnů od podání daňového přiznání k dani z příjmů fyzických osob, proto nastane povinnost zaplatit doplatek pojistného dříve, než dojde k podání Přehledu.

---

⁵ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9

4 Analýza daňového a odvodového systému osob samostatně výdělečně činných v České republice

Na základě průzkumu, který jsem provedla mezi absolventy, ať už učilišť, středních a vysokých škol vyplynulo, že na trhu práce není pro ně adekvátní nabídka. Tito absolventi různých škol se nemůžou uplatnit na trhu práce a zůstanou nevýdělečně činní s finanční podporou rodičů. Ihned po vystudování absolventi učilišť, středních a vysokých škol nemají na trhu práce vhodné pracovní zařazení a nedostanou od státu žádné finanční dávky. Bezprostředně po ukončení studia, by měla nepracující absolventy nadále podporovat rodina. Situace, kdy je absolvent nezaměstnaný, je špatná pro celou rodinu a posléze i pro celou společnost.

Ti absolventi, kteří chtějí po ukončení studia pracovat, mají ztížené pracovní podmínky, jelikož na trhu práce není dostatečná nabídka. V této situaci nemají mnohdy jinou možnost než, založit si živnost, tímto se aspoň nějakým způsobem uchytit na trhu práce a tak se zapojit do pracovního procesu.

Z této myšlenky jsem vycházela i ve svém průzkumu, který jsem koncipovala tak, abych ověřila míru zájmů o zamyšlenou podnikatelskou činnost v oblasti péče o děti. Domnívám se, že v našem prostředí není toto ještě obvyklé, ale podle zkušeností zahraničních rodin, které využívají služeb au-pair, v nejbližší době by mohly tyto služby i u nás expandovat. Tuto myšlenku podpořila i řada výjimek, které jsem zjistila v systému státní sociální podpory, jmenovitě poskytování rodinného příspěvku, kterými se zabývám v dalších kapitolách.

Vycházím i ze současného stavu nezaměstnanosti a finanční podpory v nezaměstnanosti. Představa založení živnosti s náplní péče o dítě mne zaujala také z toho důvodu, že by řešila dva problémy současně, a to možnost zajištění příjmů skupiny absolventů, kteří by živnost provozovali z nedostatku nabídky přímo ve svém oboru, a současně by to pomohlo udržet zaměstnanost jiných mladých lidí zastávajících již roli rodičovskou, mnohdy absolventů z nedávné doby.

Životní minimum

Životní minimum představuje společensky uznanou hranici peněžních příjmů k zajištění výživy a ostatních základních osobních potřeb. Životní minimum se udává jako podmínka pro nárok na výplatu určitých dávek (nárok na dávku vzniká, jestliže příjmy v rodině

nepřesahují částku životního minima vynásobenou stanoveným koeficientem) nebo se od nich odvíjí výše některých dávek (částka životního minima vynásobená příslušným koeficientem).

Nárok na částku životního minima má absolvent ve věku od 15 do 26 let jen v případě, kdy nemá žádný zdroj příjmů a současně také jeho rodiče, kteří mají vyživovací povinnost, jsou bez příjmů. Znamená to tedy, že stanovení životního minima pro účely státní sociální podpory závisí na pořadí osob a na tom, zda jde o nezaopatřené dítě i na věku osoby.

4.1 Dávky

4.1.1 Peněžitá pomoc v mateřství

Jedná se o dávku, jejímž zdrojem je nemocenské pojištění. Cílem této dávky je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní matky v situaci, kdy díky mateřství krátkodobě ztratí svůj příjem. Mezi základní podmínky nároku na tuto dávku patří:

- u zaměstnankyně musí před porodem nemocenské pojištění trvat alespoň 270 kalendářních dní v posledních dvou letech (včetně trvání ochranné lhůty a pobírání nemocenského až do začátku 6týdne před stanoveným dnem porodu),
- u OSVČ musí nemocenské pojištění trvat alespoň 180 kalendářních dnů v období jednoho roku před porodem.

Nástup na mateřskou si žena určí od počátku 8. do počátku 6. týdne před očekávaným porodem. Mateřská se vyplácí po dobu 28 týdnů, v případě narození dvou a více dětí se prodlužuje na 37 týdnů. Peněžitá pomoc v mateřství se vyplácí za kalendářní dny a její aktuální výše činí 70% z denního vyměřovacího základu. Nedosáhne-li hranice 7 600 Kč, je do této částky vyplácena jako rodičovský příspěvek v rámci státního rozpočtu.

4.1.2 Rodičovský příspěvek

Po skončení peněžité pomoci v mateřství má rodič právo požádat o rodičovský příspěvek, pokud osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, jež je nejmladší v rodině, tj. není umístováno do zařízení, jako jsou např. jesle, mateřská škola.

Rodič si může zvolit čerpání příspěvku ve třech variantách:

- zvýšenou výměrou do 2 let věku dítěte ve výši 11 400 Kč měsíčně (denní vyměřovací základ musí činit minimálně 380 Kč denně před odchodem na mateřskou dovolenou),
- základní výměrou do 3 let věku dítěte ve výši 7 600 Kč měsíčně,

- sníženou výměrou do 4 let věku dítěte ve výši 3 800 Kč měsíčně (do prvních 9 měsíců věku dítěte náleží 7 600 Kč).

Rodič musí provést volbu do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž dítě dosáhlo 22 týdnů věku. Pro tříletou variantu se může rozhodnout do konce 9. měsíce věku dítěte. Čtyřletá varianta nastává automaticky, v případě, že není zvolená jiná z předchozích variant.

V případě žádosti o základní výměru musí být splněny podmínky, nejprve vznik nároku na peněžitou pomoc v mateřství a dále vznik nároku na nemocenskou poskytovanou v souvislosti s porodem. Pokud by některou z těchto podmínek rodič nesplnil, bude pobírat rodičovský příspěvek ve snížené výměře.

Existují i případy, kdy lze pobírat rodičovský příspěvek, i když se osobně rodič nepodílí na celodenní péči o dítě, musí však tuto péči zajistit jinou zletilou osobou, a to může být např. chůva, babička, apod.

Na podkladě výše uvedené výjimky, která se týká rodičovského příspěvku, jsem se rozhodla založit živnost vázanou, která by pomohla rodinám se zajištěním potřebné péče o malé děti. Tato varianta je výnosnější jak pro stát, kterému plynou daně a odvody ze mzdy rodiče, tak i pro rodinu, která by si udržela svoje zdroje příjmů.

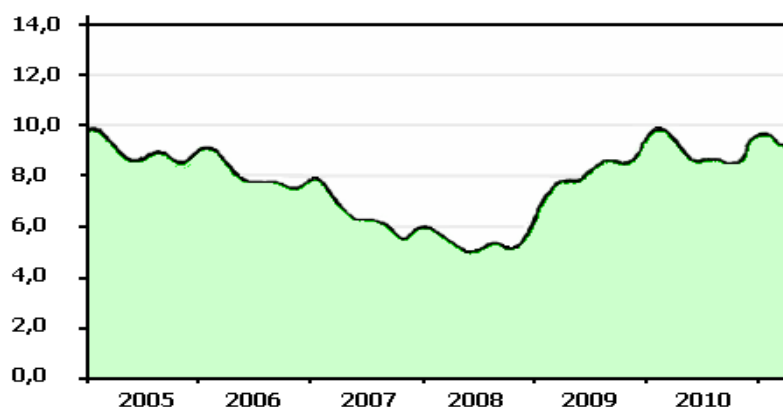
V této situaci, jedním z možných východisek sjednané služby - péče o děti, tzv. chůva v domácnosti. Toto by současně řešilo situaci v rodinách s dětmi a rovněž by bylo alternativou pro vznik nových pracovních míst.

4.1.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je problém, který přináší negativní ekonomické a sociální dopady na všechny vrstvy obyvatelstva a patří k jedněm z největších nesnází tržních ekonomik.

Za nezaměstnaného je obecně považována osoba, která je schopná a ochotná pracovat, nemůže však najít vhodné zaměstnání.

Tab. Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR od roku 2005

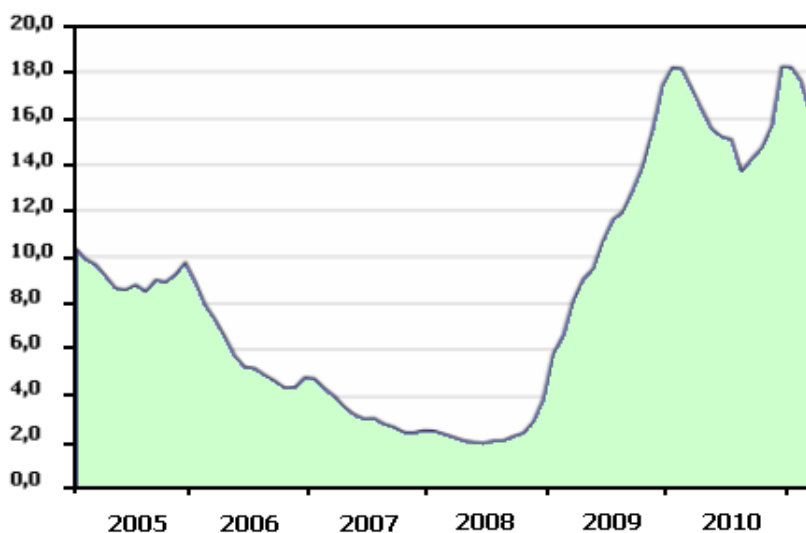

Zdroj: http://portal.mpsv.cz/sz/download/?_piref37_264786_37_264785_264785.typstnez=1&_piref37_264786_37_264785_264785.typstnezct=1#ukaz

Volná pracovní místa

Ke konci měsíce března je celkem 33 931 volných pracovních míst. Počet míst byl o 1 767 vyšší než v předchozím měsíci a o 794 vyšší než v březnu roku 2010. Na jedno volné pracovní místo v současné době připadá v průměru 6,1 uchazeče.

Tab. Počty uchazečů na 1 pracovní místo v ČR od roku 2005

Zdroj: http://portal.mpsv.cz/sz/download/?_piref37_264786_37_264785_264785.typstnez=1&_piref37_264786_37_264785_264785.typstnezct=1#ukaz

4.1.4 Podpora v nezaměstnanosti

Občan, který neprovozuje SVČ, není v pracovním poměru a ani se soustavně nepřipravuje na své příští povolání, může požádat úřad práce o zprostředkování vhodného

zaměstnání. Ztratí-li pracovník zaměstnání, může úřad práce zajistit rekvalifikaci uchazeče a v neposlední řadě i hmotné zajištění v podobě podpory v nezaměstnanosti. Aby bylo možno přiznat podporu, musí se občan účastnit na důchodovém pojištění (tzn. práce v zaměstnání dle pracovní smlouvy nebo na dohodu o pracovní činnosti či jiná výdělečná aktivita) po dobu 12 měsíců v posledních 3 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání. Do předchozích zaměstnání se zahrnuje i například osobní péče o dítě ve věku do 4 let nebo pobírání invalidního důchodu. Do této náhradní doby, ale nespadá období studia.

Sazba podpory v nezaměstnanosti dosahují:

- první 2 měsíce podpůrní doby 65%,
- další 2 měsíce 50%, a
- po zbývajících podpůrní dobu 45%

průměrného měsíčního čistého výdělku uchazeče, kterého uchazeč dosáhl ve svém posledním zaměstnání nebo jeho vyměřovacího základu (pokud působil jako OSVČ). V případě rekvalifikace je sazba podpory 60% průměrného čistého výdělku či vyměřovacího základu. Nezaměstnaní mohou maximálně dostat 0,58 násobek průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí kalendářního roku předcházejícího kalendářnímu roku podání žádosti, tedy 13 280 Kč měsíčně.

Z uvedeného vyplývá, že absolvent nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti.

4.1.5 Výzkumné šetření

Myšlenka založit živnost vázanou péče o dítě se utvořila z důvodu výjimek při pobírání rodičovského příspěvku, které byly uvedeny v kapitole 4.1.2 Rodičovský příspěvek. Dále vycházím ze současného stavu nezaměstnanosti a neexistující podpory v nezaměstnanosti pro absolventy.

Sestavím dotazník a jeho předložením se respondentům jsem vytvořila podmínky pro rozhodování a posouzení poptávky po zamyšlené službě. Dotazník vyplnilo více než 200 dotázaných a vyhodnocení jsem provedla metodou průzkumu.

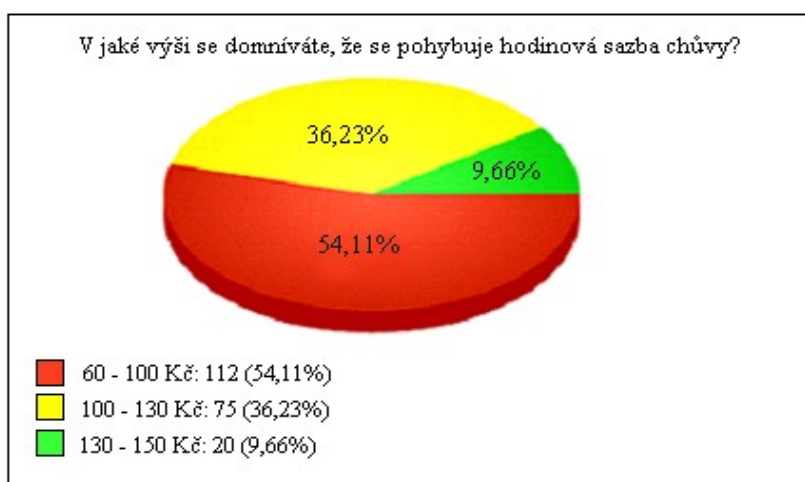
Toto šetření potvrdilo záměr, založit živnost, vzhledem k tomu, že na otázku „Uvažoval/la byste o hlídání dětí prostřednictvím chůvy?“ odpovědělo 25,6% dotázaných, že by mělo zájem o chůvu v domácnosti.

Lidé by se zajímali spíše podle vyplněného dotazníku o chůvu, jejíž pohlaví by bylo ženské, kdy na tuto otázku odpovědělo 96,7% ze všech dotázaných respondentů.

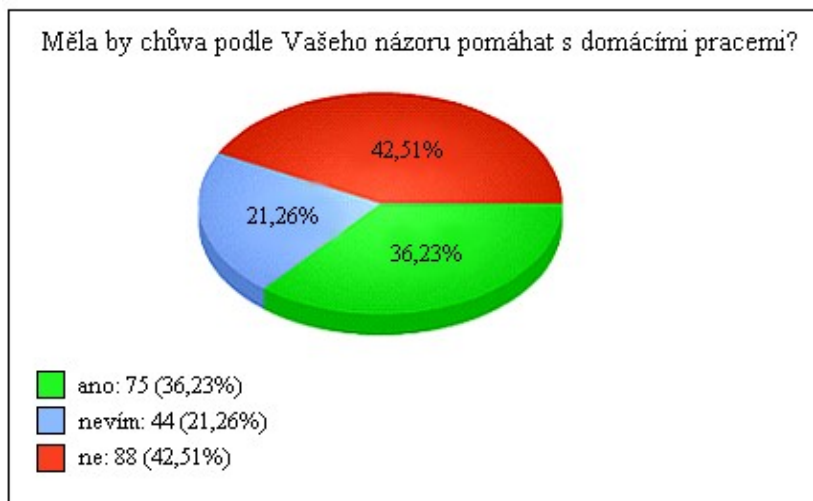
Většina dotazovaných respondentů (62,32%) usoudila, že věk chůvy by měl být okolo 28 až 40 let.

Šedesát tři procent respondentů je přesvědčeno, že chůva by v jejich domácnosti měla trávit maximálně 5 hodin denně.

Tázání respondenti (53,14%), kteří by v rodině uvítali chůvu, byli ochotni vynaložit výdaje na hlídání svých dětí ve výši 10 000 Kč měsíčně, a 54,11% se domnívá, že hodinová sazba chůvy se pohybuje okolo 60 - 100 Kč.

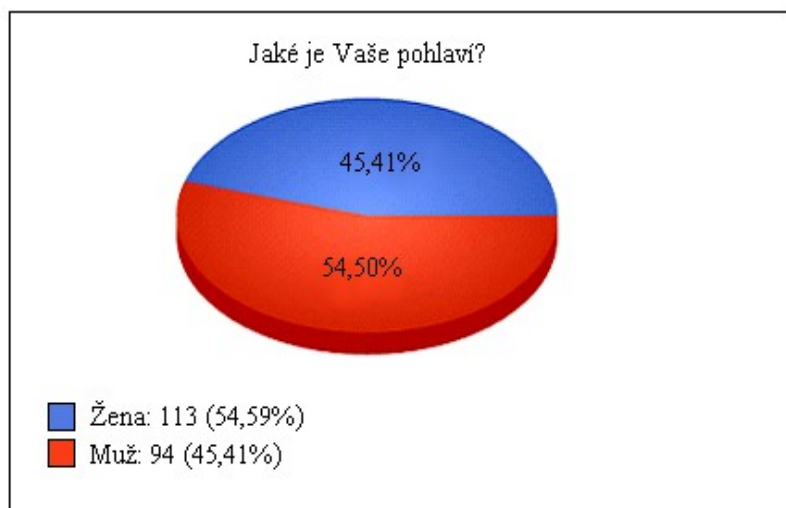
Podle průzkumu na internetu se hodinová sazba pohybuje v posledním intervalu a to od 130 do 150 Kč. Dalším požadavkem (83,09%) respondentů byl předpoklad řidičského oprávnění chůvy.

Při otázce, zda-li by měla chůva pomáhat s domácími pracemi, byly odpovědi (42,51%) respondentů překvapující, jelikož jsem byla přesvědčena, že lidé budou chtít využít chůvy v domácnosti v plném rozsahu. Na rozdíl od zahraničních rodin, které au pair využívají i k domácím pracem, se ukázalo, že v českém prostředí ještě poptávka po takto komplexní službě není.

Respondenti, kteří by raději zůstali na mateřské dovolené a posléze rodičovské dovolené, by i tak uvítali chůvu v domácnosti, a to u příležitostného hlídání. Zájem o občasné hlídání dětí projevilo 60% dotazovaných. V tomto případě je vidět, že i když respondenti na začátku dotazníku neprojevili zájem o služby chůvy, v následujících otázkách se rozhodli pro občasné hlídání.

Dotazník vyplňovaly spíše ženy (54,59%) než muži. Věk dotazovaných 54,11% respondentů se pohyboval v rozmezí mezi 20 až 30 lety a druhá tázaná skupina, to je 30,77% respondentů, byla ve věku 30 až 40 let.

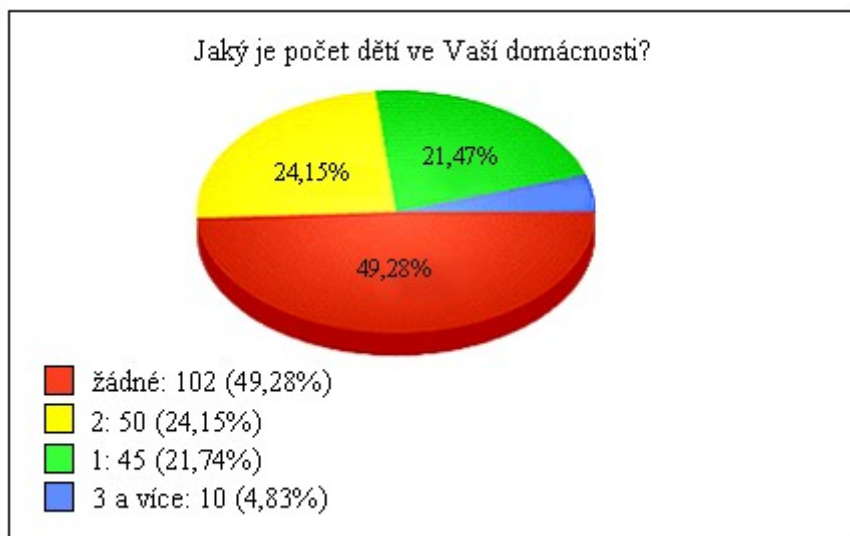

Nejvíce respondentů odpovědělo, že se jejich příjem pohybuje okolo 10 000 Kč, jednalo se o 27,54%. Druhou skupinou tvořilo 18,03% respondentů, kteří odpověděli, že mají příjem do 20 000 Kč.

Na základě vyhodnocení, které jsem provedla, odpovídalo 44,44% respondentů, že žije na vesnici, 14,02% ve městě do 100 000 obyvatel.

Na otázku: Jaký je počet dětí ve vaší domácnosti?“ pro nástin jsem ukázala tuto otázku v grafu.

4.1.6 Postup při založení živnosti

Podle živnostenského zákona se jedná o živnost ohlašovací vázanou s názvem „Péče o dítě do tří let věku v denním režimu“. Nařízení vlády 278/2008 definuje obsahovou náplň této činnosti jako: „*výchovná péče o svěřené době do tří let věku v denním nebo v celotýdenním režimu zaměřená na rozvoj rozumových a řečových schopností, pohybových, pracovních, hudebních, výtvarných schopností a kulturně hygienických návyků přiměřených věku dítěte. Zajišťování bezpečnosti a zdraví dětí, jejich pobytu na čerstvém vzduchu, stravování, spánku v odpovídajícím hygienickém prostředí a osobní hygieny dětí, včetně poskytování první pomoci.*“⁶ Bude se jednat o podnikatelskou činnost vykonávanou v domácnostech klientů.

O výpis z rejstříku trestu se nemusí žádat (obstará si ho sám živnostenský úřad) a doklad o bezdlužnosti vůči státu je nutno obstarat na finančním úřadě a doklad o bezdlužnosti na sociálním pojištění vystaví správa sociálního zabezpečení. Je možno shromáždit doklady o odborné způsobilosti potřebné k výkonu podnikání, v tomto případě se jedná o doklad odborné způsobilosti všeobecné sestry nebo zdravotnického asistenta, ošetřovatele nebo porodní asistentky nebo záchranáře, nebo odborná způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka nebo pracovníka v sociálních službách podle zvláštního právního předpisu.

⁶ <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zivnostenske-podnikani/narizeni-o-obsahovych-naplnich-zivnosti/1000574/50594/>

V mém okolí je hodně absolventů pedagogického vzdělání nebo absolventů, kteří mají výše uvedené odborné dovednosti a znalosti v oblasti např. zdravotnictví. Lidé, kteří toto vzdělání nemají, musí využít znalostí druhých osob, a založit živnost za pomoci odpovědného zástupce.

Posléze je nutno vyplnit jednotný formulář, nebo podat přihlášku živnosti ohlašovací. Datum, od kterého podnikání bude zahájeno lze volně stanovit. Po splnění těchto povinností, se musí zaplatit správní poplatek 1 000 Kč a po splnění všeobecných podmínek pro provozování živnosti a po formální kontrole přihlášky je důležité vyčkat na vydání živnostenského listu. Systém živnostenského úřadu přidělí identifikační číslo. Ze zákona jsou žadatelé do 5 dnů zapsáni do živnostenského rejstříku a musí jim být vydán výpis.

Do 30. dnů se musí živnostník zaevidovat u finančního úřadu jako poplatník. Dále by mělo proběhnout zaregistrování do osmi pracovních dnů na okresní správu sociálního zabezpečení jako OSVČ a také do osmi pracovních dnů oznámit tuto skutečnost zdravotní pojišťovně. Tyto registrace a oznámení lze provést prostřednictvím živnostenského úřadu.

4.1.7 Analýza podnikajících fyzických osob

V této části vycházím z již založené živnosti, na které znázorním daňový a odvodový systém podnikajícího osob.

Nejprve se budu zabývat výpočty měsíčních příjmů chůvy, jež je rodina ochotna platit za její odvedenou práci částku 150 Kč/ hod. Stabilní pracovní doba označuji osmi hodinovou směnu. Chůva se stará o dítě v domácnosti rodiny, v níž oba rodiče jsou pracující.

Tab. Výpočet příjmů chůvy pracující v jedné domácnosti za 150 Kč/hod

	Stabilní pracovní doba	Příležitostná práce
Počet hod/den	8	4
Počet dní/týden	5	2
Počet hod/týden	40	8
Počet hod/měsíc	160	32
Cena/hod	150	150
Měsíční příjem	24 000	4 800
Roční příjem	288 000	57 600

Zdroj: vlastní zpracování

U příležitostné práce by tato částka nevystačila na obživu, proto by musela chůva pracovat u více domácností. Vhodné pro chůvu by bylo, kdyby pracovala u dvou nebo tří rodin. Její měsíční příjem by pak byl ve výši podle následující tabulky.

Tab. Příjmy chůvy u dvou a tří rodin při ceně 150 Kč/hod

	Dvě rodiny	Tři rodiny
Počet hod/den	4	4
Počet dní/týden	4	6
Počet hod/týden	16	24
Počet hod/měsíc	64	96
Cena/hod	150	150
Měsíční příjem	9 600	14 400
Roční příjem	115 200	172 800

Zdroj: vlastní zpracování

U tohoto výpočtu je zadání stejné, jen s tím rozdílem, že jsem stanovila cenu za hlídání dětí ve výši 100 Kč/hod. Tuto hodnotu si představují rodiny za hlídání svých dětí jako nepřijatelnější.

Tab. Výpočet měsíčního příjmů chůvy pracující v jedné rodině za cenu 100 Kč/hod

	Stabilní pracovní doba	Příležitostná práce
Počet hod/den	8	4
Počet dní/týden	5	2
Počet hod/týden	40	8
Počet hod/měsíc	160	32
Cena/hod	100	100
Měsíční příjem	16 000	3 200
Roční příjem	192 000	38 400

Zdroj: vlastní zpracování

Následně jsem provedla i výpočet u příležitostných prací, kdy je chůva zaměstnaná u více rodin.

Tab. Výpočet příjmů chůvy u dvou a tří rodin za cenu 100 Kč/hod

	Dvě rodiny	Tři rodiny
Počet hod/den	4	4
Počet dní/týden	4	6
Počet hod/týden	16	24
Počet hod/měsíc	64	96
Cena/hod	100	100
Měsíční příjem	6 400	9 600
Roční příjem	76 800	115 200

Zdroj: vlastní zpracování

Abych uspokojila alespoň část dotazovaných respondentů, kteří označili za optimální hodinovou sazbu chůvy částku do 100 Kč/hod, ale zároveň aby bylo možné založit živnost, která by byla výdělečná, jsem navrhla hodinovou sazbu ve výši 125 Kč/hod. Tato částka představuje průměr mezi hodnotou 100 Kč/hod a 150 Kč/hod.

Tab. Výpočet měsíčních příjmů chůvy pracující u jedné rodiny za cenu 125 Kč/hod

	Stabilní pracovní doba	Příležitostná práce
Počet hod/den	8	4
Počet dní/týden	5	2
Počet hod/týden	40	8
Počet hod/měsíc	160	32
Cena/hod	125	125
Měsíční příjem	20 000	4 000
Roční příjem	240 000	48 000

Zdroj: vlastní zpracování

Podle předchozích postupů jsem se rozhodla vypočítat roční příjem chůvy u dvou nebo tří rodin i u ceny 125 Kč/ hod.

Tab. Výpočet příjmů u dvou a tří rodin v ceně 125 Kč/hod

	Dvě rodiny	Tři rodiny
Počet hod/den	4	4
Počet dní/týden	4	6
Počet hod/týden	16	24
Počet hod/měsíc	64	96
Cena/hod	125	125
Měsíční příjem	8 000	12 000
Roční příjem	96 000	144 000

Zdroj: vlastní zpracování

U těchto cen (100 Kč/hod, 125 Kč/hod, 150 Kč/hod) jsem se rozhodla pro zlatou střední cestu a stanovila za nejvýhodnější hodinovou sazbu ve výši 125 Kč/hod. Jak je vidět podle mých propočtů je zisková a myslím si, že dotazovaní respondenti by měli zájem spíše o tuto cenu než o 150 Kč/ hod, jak vyplývá z průzkumu internetu.

Způsob uplatnění výdajů v živnosti

Poplatník se může rozhodnout, zda povede účetnictví a tudíž se stane účetní jednotkou, což by bylo pro něj velmi složité.

Další možností je vedení daňové evidence. Nebo se může rozhodnou uplatňovat výdaje procentem z příjmů, pak vede pouze záznamy o příjmech, evidenci pohledávek v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatně výdělečnou činností, případně má možnost uplatnit daň stanovenou paušální částkou.

Fyzická osoba, která se rozhodla zahájit svou činnost k 1. 1. 2010, podniká v živnosti vázané. Rozhodla se pojistit na penzijním připojištění, za roční připojištění celkově zaplatila 10 800 Kč, dále si platila soukromé životní pojištění ve výši 800 Kč za měsíc. V předešlých letech si vzala úvěr od Stavební spořitelny na rekonstrukci svého bytu, který nepoužívá pro účely podnikání. Výše splacených úroků na tomto úvěru činily částku 17 400 Kč. Podnikatelka je bezdětná a uplatňuje pouze základní slevu na poplatníka.

Od začátku roku si zaevidovala následující skutečnosti:

Výdaje	Hodnota v Kč
Faktura za nákup pracovní oblečení	3 600
Faktura za nákup hraček pro děti	3 000
Faktura za nákup služebního mobilu a SIM-karty	2 900
Faktura za osobní automobil	25 000

Nejprve jsem se rozhodla vypočítat daň u poplatníka, který vede daňovou evidenci a uplatňuje výdaje **v prokázané výši**.

Tab. Výpočet daňové povinnosti za rok 2010 a 2011

Výpočet DP	Poplatník A		Poplatník B	
	2010	2011	2010	2011
Příjmy	240 000	240 000	192 000	192 000
Výdaje	34 500	34 500	34 500	34 500
DZD § 7	205 500	205 500	157 500	157 500
NČZD	37 800	37 800	37 800	37 800
ZD	167 700	167 700	119 700	119 700
Zaokrouhlený ZD	167 700	167 700	119 700	119 700
Daň 15%	25 155	25 155	17 955	17 955
Roční sleva na poplatníka	24 840	23 640	24 840	23 640
Daňová povinnost	315	1515	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

Příjmy poplatníka A činily 240 000 Kč za rok. V případě uplatnění výdajů ve skutečné výši jeho daň v roce 2010 činí 315 Kč. V roce 2011 je daňová povinnost ve výši 1 515 Kč a to díky snížení slevy na poplatníka, která je pro letošní rok stanovena ve výši 23 640 Kč.

Poplatník B má příjem ve výši 192 000 Kč. Uplatní-li poplatník výdaje ve skutečné výši je jeho výsledná daňová povinnost jak pro rok 2010 i pro rok 2011 nulová.

V následujících tabulkách je výpočet daně z příjmů u poplatníka A i B v případě, kdy jsou uplatňovány **výdaje procentem z příjmů**.

Tab. Výpočet daňové povinnosti v roce 2010 a 2011

Výpočet DP	Poplatník A		Poplatník B	
	2010	2011	2010	2011
Příjmy	240 000	240 000	192 000	192 000
Výdaje	144 000	144 000	115 200	115 200
DZD § 7	96 000	96 000	76 800	76 800
NČZD	37 800	37 800	37 800	37 800
ZD	58 200	58 200	39 000	39 000
Zaokrouhlený ZD	58 200	58 200	39 000	39 000
Daň 15%	8 730	8 730	5 850	5 850
Roční sleva na poplatníka	24 840	23 640	24 840	23 640
Daňová povinnost	0	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

Poplatník A, uplatňuje paušální výdaje má výslednou daňovou povinnost 0 Kč v roce 2010 i 2011. Na tomto příkladě je vidět, že pro poplatníka A je mnohem výhodnější uplatnit výdaje procentem z příjmů než skutečné výdaje.

U poplatníka B je u obou variant daňová povinnost nulová. Z daných příkladů vyplývá, že pokud budou tito poplatníci uplatňovat výdaje procentem z příjmů, je jejich daňové zatížení nulové.

4.2 Zdravotní a sociální pojištění

Vzhledem k tomu, že tato živnost byla založena v roce 2010, jsou placeny zálohy za pojistné v minimální výši, jelikož nebyl žádný příjem za předchozí rok.

Tab. Výše pojištění u zakládající živnosti v roce 2010

Duh pojištění	Hodnota v Kč
Sociální pojištění	1 731
Zdravotní pojištění	1 601

Zdroj: vlastní zpracování

Za rok 2010 tedy poplatník zaplatil na zálohách celkem u zdravotního pojištění částku 19 219 Kč a sociálního pojištění ve výši 20 772 Kč.

Tab. Výpočet vyměřovacího základu zdravotního pojištění v roce 2011

Druh pracovní doby	Procento VZ	Průměrná mzda	ZD roku 2010	MVZ	VZ
Poplatník A	50	24 740	205 500	148 440	102 750
Poplatník B	50	24 740	157 500	148 440	78 750

Zdroj: vlastní zpracování

Jelikož je vypočtený vyměřovací základ zdravotního pojištění pod hranicí minimálního vyměřovacího základu, bude se zdravotní pojištění vypočítávat z minimálního vyměřovacího základu. Měsíční záloha pro rok 2011 bude v minimální výši, a to v částce 1 670 Kč.

Tab. Výpočet vyměřovacího základu sociálního pojištění v roce 2011

Druh pracovní doby	Procento VZ	Průměrná mzda	ZD roku 2010	MVZ	VZ
Poplatník A	50	24 740	205 500	74 220	51 375
Poplatník B	50	24 740	157 500	74 220	39 375

Zdroj: vlastní zpracování

U sociálního pojištění se vychází rovněž z minimálního vyměřovacího základu. Minimální měsíční záloha pro sociální pojištění je ve výši 1 807 Kč.

Poplatník zvažoval po založení živnosti, zda platit nemocenské pojištění. V současné situaci se rozhodl, že jej nebude platit.

4.2.1 Zdravotní a sociální pojištění OSVČ

Od začátku roku 2011 dochází ke zvýšení jak minimálního, tak i maximálního vyměřovacího základu OSVČ, zvýšily se i zálohy, rozhodné částky, pro přehlednost jsem se přiložila následující tabulku:

Tab. Srovnání změn v sociálním a zdravotním pojištění

Sociální pojištění	2010	2011
Splatnost	1. -20. násl. měsíce	1.-20. násl. měsíce
Maximální VZ	1 707 048	1 781 280
Minimální roční VZ HČ	71 136	74 220
Minimální roční VZ VČ	28 272	29 688
Minimální měsíční VZ HČ	5 928	6 185
Minimální měsíční VZ VČ	2 371	2 474
Minimální záloha HČ	1 731	1 807
Minimální záloha VČ	693	723
Rozhodná částka pro VČ	56 901	59 374
Minimální VZ nemocenské	4 000	4 000
Minimální záloha pro nemocenské	56	92
Zdravotní pojištění	2010	2011
Splatnost	1. - 20. násl. měsíce	1. -20. násl. měsíce
Splatnost (OSVČ)	1. - 8. násl. měsíce	1. - 8. násl. měsíce
Minimální měsíční záloha	1 601	1 670
Maximální měsíční záloha	19 205	20 040

Zdroj: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-v-socialnim-a-zdravotnim-pojisteni-2011/>

4.3 Plánované změny v dani z příjmů OSVČ

Na návrhy reformy, které budou uvedeny níže, chce současná vláda přistoupit od ledna roku 2013. Cílem je „zavést jednoduchý a přehledný daňový systém, který bude dlouhodobě stabilní bez neustálých změn“.

Z důvodů snížení daňového zatížení občanů, se navrhuje zrušení institutu superhrubé mzdy. Na druhé straně má dojít k razantnímu omezení daňových úlev a výjimek. Například lidé, kteří si chtějí vzít úvěr od příštího roku, přijdou o tisíce a desetitisíce korun ročně, jelikož si nebudou moci uplatnit daňové odpočty úroků od základu daně. U odpočtu úroků bude omezení ve výši 150 000 Kč (dosud 300 000 Kč). Státní příspěvek na stavební spoření zůstane zachován v maximální výši 2 000 Kč.

Základ pro výpočet pojistného bude celý rozdíl mezi příjmy a výdaji, to je 100% hrubého zisku.

Další navrhovanou změnou by mělo být snížení **obratu pro povinnou registraci** k dani z přidané hodnoty na částku **750 000 Kč**.

4.4 Vlastní navrhované změny

V kapitole 4.1.7. Analýza podnikajících fyzických osob jsem provedla výpočet výše daně vybraných podnikajících fyzických osob. Poplatník A má roční příjem ve výši 240 000 Kč. V příkladu jsem uvedla dvě možnosti uplatnění výdajů. V první variantě byly použity skutečné náklady, které činí 34 500 Kč, v druhé variantě byla využita možnost uplatnění výdajů procentem z příjmů ve výši 60% (144 000 Kč). Druhá varianta je pro poplatníka výhodnější, vypočtena daň je nulová.

U poplatníka B, jehož roční příjem je ve výši 192 000 Kč, je v případě uplatnění skutečných výdajů, tak i při využití možnosti uplatnění výdajů procentem z příjmů, výše jeho daně vždy nulová.

V roce 2011 je výše základní slevy na poplatníka ve výši 23 640 Kč. Od příštího roku se má opět zvýšit na původní částku 24 840 Kč. Vzhledem k výši této slevy je daňové zatížení nízko příjmových skupin nulové. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti navrhuji zavést tzv. **daňový bonus na poplatníka ve výši 8 679 Kč ročně** (723 Kč měsíčně). Na daňový bonus na poplatníka by měl nárok pouze absolvent, který začne podnikat. Tento bonus by byl absolventům vyplácen měsíčně a to jen v prvním roce podnikání. Výše daňového bonusu vychází z částky 723 Kč (1/12 částky 8 679), což je výše zdravotního pojištění, které platí stát za pojištěnce evidované na úřadě práce. Daňový bonus na poplatníka by správce daně vyplácel absolventovi měsíčně na základě jeho žádosti a dále by toto posuzoval v podaném daňovém přiznání. Pokud by z daňového přiznání vyplynula daňová povinnost nebo nulová daň, choval by se vyplacený daňový bonus na poplatníka jako nedoplatek na dani, stejně jako je toto posuzováno u daňového bonusu na dítě. Nedoplatek by byl splatný v termínu podání daňového přiznání.

Dále navrhuji v prvním roce podnikání snížit absolventům, kteří se stanou osobou výdělečně činnou, **vyměřovací základ na důchodové pojištění** o polovinu z aktuální výše 74 220 Kč na výši **37 110 Kč**. Tuto výhodu by mohli absolventi již využít při placení záloh na pojistné.

5. Závěr

Cílem mé práce byl rozbor možností podnikání absolventů z pohledu právního, daňového a odvodového.

Ve druhé kapitole své diplomové práce jsem se zabývala problematikou založení živnosti, právními aspekty živnostenského podnikání a možnostmi, jak získat živnostenské oprávnění, případně koncesní listinu.

Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na oblast aktuálního daňového a odvodového systému České republiky. Zabývala jsem různými variantami uplatnění daňově uznatelných výdajů u příjmů z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti. V této kapitole jsem uvedla postup výpočtu daně a taktéž jsem se věnovala způsobům výběru daní. Od 1. 1. 2011 je účinný daňový řád, který nahradil zákon o správě daní a poplatků. Mezi novinky, které vnesl do české daňové soustavy, patří i pokuta za opožděné daňové tvrzení (daňového přiznání), která ukládá správci daně povinnost zvýšit daň v případě pozdního podání daňového přiznání. V této části se také zabývám sociálním a zdravotním pojištěním osob samostatně výdělečně činných v České republice.

V čtvrté kapitole analyzuji daňový a odvodový systém osob samostatně výdělečně činných u dvou vybraných poplatníků. Z provedené analýzy vyplývá, že pro dané poplatníky je výhodnější uplatňovat výdaje procentem z příjmů než uplatnění skutečných výdajů. V rámci aktivní politiky zaměstnanosti navrhuji zavést tzv. daňový bonus na poplatníka pro absolventy ve výši 8 679 Kč ročně po dobu prvního roku jejich podnikatelské činnosti. Výše navrhovaného daňového bonusu vychází z částky 723 Kč, což je výše zdravotního pojištění, které platí stát za pojištěnce evidované na úřadě práce. Dále navrhuji, aby byl absolventům v prvním roce podnikání snížen vyměřovací základ na důchodové pojištění o polovinu z aktuální výše 74 220 Kč na výši 37 110 Kč.

Cíl mé diplomové práce se mi podařilo naplnit.

Seznam použité literatury a pramenů

a) Knihy

ŠTĚPÁNOVÁ, S. Zakládáme a provozujeme živnost: podnikání podle Živnostenského zákona. 1. vyd. Brno: Computer Press, 2007. 210 s. ISBN 978-80-251-1735-4.

VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2010. 10. vyd. Praha: 1. VOX, 2010. 355 s. ISBN 978-80-86324-86-9.

ŽENÍŠKOVÁ, M. Pojistné na sociální zabezpečení zaměstnavatelů, zaměstnanců, OSVČ, dobrovolně důchodově pojištěných: s komentářem a příklady k 1. 1. 2010. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2010. 143 s. ISBN 978-80-7263-579-5.

MACHÁČEK, I. Daň z příjmů fyzických osob 2010. Praktická pomůcka k daňové optimalizaci. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. 273 s. ISBN 978-80-7400-188-8.

MARKOVÁ, Hana. Daňové zákony 2011, úplná znění platná k 1. 1. 2011. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a. s. 2011. ISBN 978-80-7208-833-1.

b) Internetové zdroje

Businessinfo [online]. Zákon o pojistném na všeobecném zdravotním pojištění. [cit. 2011-03-22]. Dostupné z WWW: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/vzp-pojistne/cast1.aspx>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Nemocenské pojištění v roce 2011. [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/7>

Česká průmyslová zdravotní pojišťovna [online]. Informace pro OSVČ. [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <http://www.cpzp.cz/clanek/72-0-Informace-pro-OSVC.html>

Podnikatel [online]. Jak na zdravotní pojištění OSVČ hlavní v roce 2011. [cit. 2011-04-01]. Dostupné z WWW: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zdravotni-pojisteni-osvc-hlavnich-v-roce-2011/>

Podnikatel [online]. Změny v sociálním a zdravotním pojištění v roce 2011. [cit. 2011-04-02]. Dostupné z WWW: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zmeny-v-socialnim-a-zdravotnim-pojisteni-2011/>

Podnikatel [online]. OSVČ a změny v nemocenském pojištění 2011. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://www.podnikatel.cz/clanky/osvc-a-zmeny-v-nemocenskem-pojisteni-2011/>

Podnikatel [online]. Živnostníci hrozi: “Zvýší-li se odvody, raději půjdeme na pracák”. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://www.podnikatel.cz/clanky/zvysi-li-se-odvody-radeji-pujdeme-na-pracak/>

Investujeme [online]. OSVČ: platit vyšší pojistné nebo investovat. [cit. 2011-04-03]. Dostupné z WWW: <http://www.investujeme.cz/clanky/osvc-platit-vyssi-pojistne-nebo-investovat/>

Aktuálně.cz [online]. Podpora v nezaměstnanosti a změny od ledna 2011. [cit. 2011-04-06]. Dostupné z WWW: <http://wiki.aktualne.centrum.cz/finance/podpora-v-nezamestnanosti-a-zmeny-od-ledna-2011/>

Portál veřejné správy České republiky [online]. Podpora v nezaměstnanosti - ztráta zaměstnání-životní situace. [cit. 2011-04-07]. Dostupné z WWW: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/708?POSTUP_ID=82&PRVEK_ID=627

Businessinfo [online]. Nařízení vlády o obsahových náplních jednotlivých živností. [cit. 2011-04-08]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/zivnostenske-podnikani/narizeni-o-obsahovych-naplnich-zivnosti/1000574/50594/>

Seznam zkratek

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
aj.	a jiné
atd.	a tak dále
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
tzn.	to znamená
apod.	a podobně
JSVČ	jiná samostatně výdělečná činnost
např.	například
tj.	to je
SVČ	samostatně výdělečná činnost
popř.	popřípadě
č.	číslo
FO	fyzické osoby
PO	právnícké osoby
ZD	základ daně
NZČZ	nezdanitelná část základu daně
resp.	respektive
v.o.s.	veřejná obchodní společnost
k. s.	komanditní společnost
CRM	centrální registrační místo
JRF	jednotný registrační formulář
HČ	hlavní činnost
VČ	vedlejší činnost
MVZ	minimální vyměřovací základ
VZ	vyměřovací základ
DZD	dílčí základ daně

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 - užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních přestavení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Bc. Karin Šostoková

Adresa trvalého pobytu studenta:

Komenského 1055
735 53 Dolní Lutyně

Seznam příloh

Příloha č. 1 Jednotný registrační formulář (vzor)

Příloha č. 2 Dotazník - požadavky absolventů

Příloha č. 3 Dotazník - poptávka služby hlídání dětí

Příloha č. 4 Vyhodnocení dotazníku – požadavky absolventů